

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Minden előfizető a „Nemzeti Baleset“ Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy rokkantság esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. Ezen kedvezmény csak is az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Kertész-utca 35. szám.
Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
a regénymelléklettel együtt:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

REGÉNY.
(6. folytatás.)

RÉGI ÉS ÚJ BŰNÖK.

Írta: TÖLGYESSY MIHÁLY.

IV. A GYÖNGYFÜZÉR.

levél a következőket tartalmazta:
„Ha az öreg Halmay gróf halálának okozóit megismerni, illetőleg a büntény biztos szálait kezükbe akarják kapni, akkor tartsanak váratlan házkutatást Kalázdy erdész házában. Különösen pedig a nők holmijában“.

A levél nem volt aláírva. A rendőrkapitány elképedve bámult rá egy darabig. Mindjárt az első tekintetre nyilvánvalónak látszott, hogy a kézírás el van változtatva.

Nem hamis nyomra akarják-e vezetni? Mert mi köze volna Kalázdy erdésznek vagy családjának ehhez a rémes büntetthez? Mi hasznot várhattak volna abból?

A rendőrkapitány igazán elmondhatta, hogy az egész ügyben ez a levél a leghomályosabb. Kalázdyt mint a becsületesség mintaképét ismeri. Leánya Irma igen erkölcsös és jó nevelésű, neje pedig minden tekintetben a férjes asszonyok példányképe.

Nem volt titok, hogy Klára grófkisasszony szívesen barátkozott Irmával s majdnem minden nap megjelent az erdészlakban, talán valami titkos irigye támadt neki e miatt, ki most ezzel bajba akarja őt keverni?

PICQUART EZREDES.

De miért tanácsolja a levél írója, hogy házkutatást tartson az erdészlakban? Talán lappangott valaki, vagy valami, a mi a gyilkosságra vonatkozik? És ha igen: mikép került az oda?

Bármily nehezére esett is, kénytelen volt elhatározni magát e kellemetlen feladatra. Előzzük meg őt s nézzük meg, mi történik ez alatt az erdészlak környékén?

Mondanunk sem kell, hogy a grófi ház tragédiája Kalázdykat is nagyon lesujtotta. Az öreg erdész mélyen megrendülve fejezte ki László gróf előtt részvétét, midőn mint legöregebb, a gazdatisztek küldöttségét elejébe vezette.

A gróf igen szükszavu volt. Látszott rajta, hogy a véres eset, de különösen annak körülményei végtelen kínosak reá nézve s szavából ki lehetett venni, hogy csakhamar el fog utazni feledés okáért, a mit természetesen is találtak, Irmát kivéve, ki e hír hallatára elsápadt.

Már három nap óta hiába várta Lászlót a nagy tölgyfa alatti padon az erdő szélén, a hol többször találkozni szoktak. Most különösen fájó szívvvel várta őt és a hír megczáfolását Lászlónak szájából!

László el is jött. Irma eleibe sietett s könyezve uyujtotta neki kezét, de visszariadt komor sötét tulajdon arcától.

— Részvéted őszinteségéről meg vagyok győződve! — mondá László. — Ismeretségünknek azonban a mai nappal meg kell szakadnia

Irma hátratántorodott.

— László! — kiáltá szívére szoritva kezét.

A fiatal gróf azonban hideg maradt s így szólt:

— Bocsáss meg Irma, de nem tehetek máskép! A ránk zudult katasztrófa tiltja nekem, hogy atyám szellelemét bosszuállásra kihivjam.

Irma sápadt arccal rogyott a padra. László folytató:

— Nem tagadom, hogy egy gyöngy órában ígéretet tettem neked. De a történetek után beláthatod, hogy ígéretemet nem lehet, nem szabad beváltani! Atyám véres árnya még az oltárnál is tiltólag lépne utunkba. Néhány nap múlva el fogok utazni... eljöttem, hogy bucsut vegyek tőled. Isten veled... Igyekezzél feledni engem.

Irma eltakarta arcát s nagy erőfeszítéssel fojtotta vissza könnyeit. A következő perczben erőt vett magán s felnézett. Fájdalom helyett a visszatartott szerető haragjának tüze égett szemében. László már eltűnt a sűrűségben.

Az erdészleány háborgó keblére szoritotta kezét.

— Tehát elhagyott! — Lihegte maga elé. — Egész mostanáig hitegetett s most, hogy az egyedüli nagy akadály megszűnt, csufosan faképnél hagy!

Egy perczig merően bámult a semmiségbe, aztán indulatosan megrázta fejét és sietve utnak indult. Akkor egyszerre Bálint uradalmi intéző állotta útját.

— Allj meg Irma! — mondá. — Ne térj ki előlem, mert lesz hozzád egy szavam, — talán kettő is!

Az erdészleány ki akarta kerülni ezt az embert, ki unos-untalan házassági ajánlattal gyötörte őt, kit azonban kimondhatlanul utált.

— Nekem magával nincsen beszélni valóm! — válaszolt Irma fagyosan. — Bocsásson!

Bálint megfogta kezét.

— Nincs-e? — kérdé gunyosan. — A bokrok mögött fültanuja voltam annak, a mit a gróf neked mondott. Végre mégis csak felvilágosította azt a te dőre fejedet. Hogy is képzelhetted, hogy valamikor nőül fog téged venni? Egy gróf egy szegény erdészleányt! Ha-ha!

Irma lángoló szemekkel kiáltá:

— Megtiltom önnek, hogy ily hangon beszéljen!

— No, no, kedvesem, most már egy kicsit olesóbban is adhatnád!

Irma egy megvető pillantást vetett rá s menni akart. Bálint azonban visszatartotta őt s valamivel szelidebben, sőt esdekelve szólt:

— Irma, verd ki fejedből azt a grófot! Hiszen tudhattad volna, hogy feleségül soha el nem vesz. Játékszer voltál kezében, semmi egyéb. Mit gondolsz,

mit szólna atyád, hogy egy csábitó szavára hallgattál? Feledd őt. Gondolj vissza arra, hogy atyád nekem ígérte a kezedet.

— De én nem! — válaszolt hevesen Irma.

— Tudom! A fiatal gróf már akkor szemet vetett rád s te elég dőre valál nagyralátó gondolatokat táplálni magadban. Pedig te csak egy erdészleánya vagy! És botor az, ki olyan koesi után szalad, a mely fel nem veszi őt. Istennek hála, én most uradalmi intéző vagyok, van szép jövedelem, szépen el tudok tartani egy asszonyt, meg aztán a legutolsó férfi sem vagyok talán.

— Engem hagyjon békével...

— Gondold meg Irma, hogy a történetek után igen könnyen hirbe jöhetez s akkor aztán hoppon maradsz ám! Én azonban a feledés leplét borítom mindenre. Légy enyém...

— Soha! — kiáltá Irma.

— Meg foglak becsülni, tenyeremen foglak hordani, Irma! Meglátod, ha egyszer megismersz, meg is fogsz szeretni.

— Soha, soha! Utálom magát! — kiáltá Irma.

Bálint szinte hátratántorodott s kidüledt szemekkel bámult a tovasiető leány után. — Szemembe mondta, hogy utál! — mormogta maga elé böszülten. Hej, ezt megkeserülöd! Meg fogjátok ti most ismerni Bálintot.

Egy darabig még a tovasiető leány után nézett, aztán megfordult s visszatért az erdőbe, ahonnét az imént előbukkant. Egy bokor árnyában megállott s földre szegzett tekintettel bosszuterveket koholt magában.

Sokáig állott ott, magáról és környezetéről megfeledkezve és sötét bosszuterveket forralva magában. Izzó agyában fürgeteg gyanánt kavarogtak a képtelennél-képtelenebb gondolatok. Egy-egy denevér suhogva röpött el fölötte, sötét szárnyainak csapkodása mint egy jel képezte a hiúságában és szerelmében sértett férfi bosszuterveit.

Ekkor egyszerre merően pillantott a fübe. Észrevett valamit, a mi minden figyelmét magára vonta.

Lehajolt s egy értékes gyöngyfűzért emelt ki a füből. Mindjárt az első tekintetre kitalálta, hogy nagyértékű ékszer, minőt csak igen előkelő és gazdag urhölgyek szoktak viselni. De mikép került ez ide?

Egy gondolat villant meg agyában. Ugyanis Sohár herczeg a temetés után ama nézetének adott kifejezést, hogy az öreg Halmay gróf rejtélyes rablógyilkosságnak esett áldozattul.

— Ez a gyöngy is a rablott kincséből való! — mormogta magában. A gyilkos akkor éjjel erre vette útját s a gyöngyöt valahogy elvesztette. Más magyarázatát a dolognak nem tudom!

Egyideig gondolatokba merülve állott, végre a káröröm utálatos kifejezése ült ki arcára. Öklével homlokára ütött s rekedten felkiáltott:

— Megteszem! — Meg én! — Haj! — Édes a bosszu!

(Folytatása következik.)

— ❖ — *Őszszel* — ❖ —

*Mogorva léptekkel közeledik az ősz,
Lállára elsápad fű, fa és virág —
Meglépi a fáknak koronás lombjait,
Hús leheletétől puszta lesz az ág.*

*Enyészet, hervadás kél lába nyomán,
Megremeg belé a völgy, a rónatáj;
Sorvadó keblemben bús sejtelem támad:
Titkon sóhajt, vérzik, érzi a mi fáj.*

*A sok csalatkozás kiellen, zord szele
Elsöpré keblem minden virányait;
Kiollá reszkető reményem világát,
Megrendülé hitem ős oszlopait.*

*Nincs már ott semmi; sivár, pusztaság minden;
Csak a szív zokog még halkán, lassabban...
S a végtusával küzdő, üldözött lelkem
Alig várja azt, hogy utolsó dobban!*

Timon Tihamér.

CZIGÁNYVÉR.

— Elbeszélés. —

Irta: *Gaudy Alice bárónő.*

(3. folyt.)

Most uszhatsz lefelé Zimonyba, üdvözetül a Killőnyi-czirkusznak: Hangjából mintha zokogás volna. Lerombolta a hidat, mely a multtal összekötötte; ne létezzen többé az ő számára.

Csak a sárga rózsákat tartotta meg és a kis érmet.

Gyula érezte áldozatának nagyságát.

A legkedvesebbel, a mit rajta kívül birt. megenesztelte hittségét.

— Most enyém vagy egészen! — mondta mélyen meghatva.

De kárpótolni fogja Budapesten, majd elfeledtetni vele ezt a szomorú jelenetet. Ilona a boldogságban uszott. Ő még nem látott olyan szép nagy várost, ő csak Debreczent, Temesvárt, Bukarestet ismerte s más kisebb vidéki városokat. Gyula gyönyörködött naiv bámulatában, mely folyton nagyon élénken megnyilatkozott. Mindig vele volt s ő úgy simult hozzá, mint egy kalitkából kiszabadult madárka, mely a nagy szabadságtól fél.

De ez sem tartott sokáig. Egy este Gyula azt mondta:

— Holnap Bécsbe kell utaznom.

— Egyedül, vagy velem? — kérdezte Ilona aggodva.

— Egyedül, édesem Nagyon el leszek foglalva, alig lehetnénk együtt. Különben nem maradok el sokáig, három-négy nap mulva itt leszek megint, aztán elviszlek felvidéki birtokomra, ott megint egyedül a tied leszek. Addig okosan viseled magad, nem de?

Ilona nem szólt semmit. Rámeresztette szemeit s arcából leirhatatlan rémület szólt.

— Ugyan, kicsikém, milyen arcot csinálsz? Hiszen nem válunk el évekre!

— Oh, Gyula, — rebegett, kezeit összekulesolva.
— Ha te elmégy úgy van, mintha a nap fénye

kialudna Mintha sötét és hideg lenne minden körülöttem. S megszorul a szívem, mintha nagy szerencsétlenségnek kellene bekövetkeznie.

— Kis bohó! csilapította őt.

Ilona pilláin nehéz könnyecseppek csillogtak, — lassan, égetően gördültek végig mintegy lefátyolozva kedves szép arcát. Egyszerre hangosan felzokogva keblére vetette magát. Gyula türelmét veszítette.

— Ilona — ne légy olyan gyerekes — kérlek, mirevaló ez? Azt akarom, hogy úgy viselkedjél, mint nőmhöz, Marossy grófnéhez illik, nehogy a cselédek kinevessenek. Erted?

Ilona elfordult tőle s daczosan harapdálta zsebkendője csücskét. Ez felingerelte őt.

— És azt mondom neked, Ilona, pedig nagyon komolyan, ne jusson eszedbe valami czirkuszi komédiát megkísérteni távollétem alatt. Ha olyanról hallanék, vagy éppen rajta kapnálak, képes lennék — —
— Mire?

Ilona hirtelen megfordult, kezét hátán keresztbe téve, felkapta fejét és kihívólag szegezte rá szikrázó szemeit. E pillanatban volt benne valami megfeszítetlen, dämöni, szeméből a czigányvér heve lángolt, most senki sem hitte volna el azt a regét, hogy főuri kastélyban, nem pedig czigánysátorban született. Gyula vére is forrt s agyába szállt.

— Főbe lőnék! — mondta a felindulástól rekedt hangon.

Ilona összerement.

— Gyula! szemrehányólag, gyötremesen hangzott föl kebléből.

Gyula haragja már elpárolgott. Sajnálta, hogy annyira megijesztette Ilonát.

Nem akarta őt megbántani. Szeretettel vont a maga mellé a panlagra s dédelgéssel, csevegéssel igyekezett rémületét lecsillapítani.

— Holnap négyes fogattal megyünk Budapestre. Te hajtod majd a lovakat. Mielőtt visszatérek, sürgönyözni fogok és te jössz el értem. Jó lesz ugy?

Ilonát könnyen lehetett megbékíteni. A legesekélyebb kilátás valami változásra egész boldoggá tette. Okos lesz és nyugodt. De mikor ott álltak a nyugati pályaudvar csarnokában s a gyorsvonat tompa zugással és zakatolással berobogott, kétségbeesetten kapaszkodott férjébe.

— Gyula! ne maradj el sokáig! Hallod! Ne sokáig!

— Igen, kedves kicsikém!

Beszállt egy első osztályu szakaszba. Ilona vágyó pillantást vetett rá vitézül küzdve könnyeivel.

Marossy egy pillanatig gondolkodott. Hát ha mégis elvinné őt magával? Milyen boldoggá tenné vele! De mégis, épen Bécsbe, most, mikor annyi ismerőse, rokona ott fordul meg a kiállításra és Ilona sehogy sem tudná magát beletalálni az előkelő gőgös társaságba. Nem, ő nem tudná eltűnni azt a sugás-bugás és sajnálkozó, vagy megvető vállvonogatást. Hiszen szép, szép, de mégis az olyan czirkuszi hölgy — —

Nem, és ezerszeresen nem! — Olyan az ember, arra volt bátorsága, hogy nőül vegye, de arra már nem, hogy a világnak bemutassa mint hités feleségét.

— Gyula, kérlek, tedd le a köpenyt!

Gyula engedelmeskedett, az ablakhoz lépett, míg a kalauz becsapta az ajtót, daliás, magas termete nagyon előnyösen tűnt föl testhez álló, sötét színű, állig begombolt utikabátjában.

Ilona szeméből naiv csodálat és elragadtatás sugárzott. Gyula mosolyogva megintette. A vonat lassan elindult.

Ilona szemére nyomta zsebkendőjét. S egyszerre mintha tovább nem birna magával, felszökött a hágesóra.

— Gyula egy csókot! — Az utolsót!

Gyula megcsókolta ajkait halálraijedten. Ilona lepkeszerű könnyedséggel lebbent le a már gyorsan rohanó vonatról, mintha az semmi se volna. Gyula megfenyegette ujjával, a kalauz káromkodott és az urnóját váró inas ajkain sajtáságos, gonosz mosoly lebegett.

Ilona a kocsiba ült és haza hajtattott, most megint egyedül maradt.

Milyen végtelen hosszú volt a nap Gyula nélkül — kedves, édes hangja nélkül... És hozzá ez a rettenetes nyughatatlanlás. Az a gyötrő valami változás után.

Ilona megetette a parkban a pávákat és hatykyukat.

Aztán, hogy az időt eltöltse, a tavon esolnakázott.

De az a kísérteties ausztráliai vörösesörű, fekete tollazatu hatyu egyre követte csónakját mint valami gonosz szellem s elüzte fehér társait, ha közeledtek. Ilona nem szerette ezt a madarat, mindig úgy gondolta, hogy valami szerencsétlenséget jelent, ha közelébe jön. Mikor kifáradt az evezésben, partraszállt s felment a szalonba, ott már égett a tűz a fehérmárványkandalióban, az őszi esték hüvösek voltak. — Ilona a kandalló előtti támlányba vetette magát s a lángokba merengett. Régi tarka képek merültek föl lelke mélyéből és integettek, csalogattak.

Kezébe vette a lapot s olvasni kezdett. Egyszerre föluggrott s örültként kezdett ide-oda futni.

— A Killőnyi-czirkusz Budapesten van! S én ott voltam ma reggel és nem tudtam felőle, nem sejtettem semmit! De miért is nem irták meg nekem, hogy ide fognak jönni? Ide, — az én közelembbe, miért nem irták, — egészen megfledkeztem arról, hogy Gyula szigoruan megtiltotta a levelezést... nem engedte, hogy életjelt adjunk egymásnak... De mind hiába, kell, hogy oda menjek! Viszont kell látnom valamennyit, hallani akarom a zenét, a tapsvihart. Nem birom elviselni ezt a magányt. Budapestre megyek, nem tehetek róla, mennem kell!

Szenvedélyes sirásra fakadt.

— De Gyula azt meg nem engedné soha. És ha megtudná, hogy ott voltam, megint olyan borzaztón megharagudnék, mint akkor a lovardában.

Ilona megborzadt...

— Nem, okos leszek. A mit ígértem, megtartom: többé nem leszek hitszegő.

Megint fölvetette a lapot s egészen belemerült a program részleteibe. A megnevezett lovakat és működő személyeket majd mind ismerte. Fájdalmas élvezetet lelt a jelenetek kifestésében. És ez olyan tökéletesen sikerült felesigázott élénk képzeletének, miszerint végképpen megfledkezett a jelenről. De

midőn a valónak tudatára ébredt, ismét erőt vett rajta ama szilaj, emésztő vágy.

— Pestre kell mennem! Nem birom ki!

És mégis kibirta. Egész hosszú, kinos három napig. De akkor megtört az ereje.

— Mihály, Pestre megyek, a négyesfogat kell.

— A szürkéket vagy a sárgákat parancsolja, méltóságod?

— A sárgákat, azok gyorsabbak.

Félóra mulva a hintóban ült.

Mikor már a főváros területére értek, a kocsis kérdezte:

— Az „Angol királynő“ felé hajtsak?

— Nem, a czirkuszhoz.

Sajtáságos éles fütty metszette át a levegőt.

Mihály, a kifogástalan régi szolga megbökte könyökével a mellette ülő inast.

— Milyen utazás volt az! — Ilona az egész idő alatt reszketett az izgatottságtól. Férje iránti szeretete, haragjától való rettegése és a czirkusz tiltott gyönyörei utáni vágy kemény tusát vívtak lelkében. Végre-valahára ott volt a czélnál.

— Beállítsam a lovakat, vagy várjak itt, méltóságos grófné?

— Hütse le a lovakat, Mihály, és aztán hajtson az „Angol királynő“ szállodába. En majd bérkocsin megyek oda. Antal! rendeljen nekem szobát; itt maradunk az éjjel.

Az öreg kocsis lassan fordította meg a lovakat, úgy látszék, a dolog nem tetszett neki. — Ilona várt, míg a fogat eltűnt, aztán elment a fényesen kivilágított bejárat előtt, megkerülte a czirkuszt, s egy mellékajton belépve, ott találta az egész személyzetet.

Az igazgató — nem igen örvendve — odalépett hozzá s kérdezte: Mi tetszik? Nem ismerte meg. Ilona mind a két kezét nyujtotta feléje.

— Killőnyi bácsi!

— Istenemre! hiszen ez

Ilona! — Hát honnan jösz

te? — Lám, lám, ez aztán öröm!

Atyai barátja nem törődött az etikette-el.

— Egyenesen hazulról jövök. Az ujságban olvastam, hogy itt vagytok.

— Igen, — itt vagyunk, kiesikém, egy hét óta. Ma lesz az első előadás. De hát a földolog, ejnye, de sok bosszusága és baja van az embernek!

— Hát mi történt?

— A Pepinek ma kell először föllépnie. A közönség már nagyon kíváncsi rá. Minden be van rendezve, a program ki van nyomtatva, ma reggel próbát tartott, no olyan szépen nem csinálja mint te, de hát megjárja és mikor délben el akar menni, belebotlik egy utjában heverő létrába, elbukik és kifecszamítja a lábát. Ez aztán gyönyörű mulatság! Nem is tudom elgondolni, hogyan segítsek a bajon.

Boszusan vakarta a fülét. Elülről a zene egyes hangjai hallatszottak. Az előadás épen kezdődött.

— Le kell mondani, jajgatott az igazgatóné. Szegény Pepi! Nézd, milyen szépen elkészített mindent: ujdonatuj kosztümet csináltatott magának,

ZURLINDEN tábornok, volt franciaia hadügyminiszter.

rózsaszin fehér gyönggyel, itt van ni! — leemelt egy ruhakosár fedelét. — És mind hijába! Kár azért a szép hirdetésért a programmon!

Ilonának nyujtotta a lapot. Ott állt nagy kövér betűkkel hetedik szám alatt:

„Először: Pepi kisasszony a felülmulhatatlan műlovarnő első föllépése mint csárdás- és fandagótánczosnő, Omár arabmén nyeregtelen hátán.“

— Omár?

Ilona szenvedélyes elragadtatás hangján kiáltotta azt. Ott ült sötétkék bársonyruhájában egy abrakos lánnyal idegesen rugdalva apró lábaival annak oldalát. Orezái lángoltak, egész alakja remegett a fölindulástól. A zene, sajtóságos czirkuszi levegő, a lovak halk dobogása, az ostorpattogás, mámorossá tette, megittasult tőle. E pillanatban csak megint az a régi Ilona, forró vérű, szilaj, vakmerő cigányleány volt.

— Omár! Azon lovagolt volna? Omár, az én kedvenczem, melynek hátán számtalanszor tánczoltam? Oh, Killónyi bácsi, én segíthetek a bajon: hadd lépjek föl Pepi helyett!

— Az istenért! — kiáltott az igazgató rémulten. — Csak az kellene még, vajjon mit szólna hozzá gróf Marossy?

Ilona ajkába harapott. Igaz, — ő neki arról nem szabad tudnia...

(Vége következik.)

✻ ANYÚL. ✻

Írta: Pécsi D. Anzelm.

Gyenge nádszálon nőtt legényke volt a Csiperke Jancsi: olyan vékony csak, mint a kisujjam! Aztán milyen anyás! Még eszimat se vett magának, ahhoz is az anyját küldte a vásárra, a míg volt anyja; mikor nem volt már, akkor dehogy mert alkudni; attól félt, hogy az a szélesvállu, tenyercsapa^s eszmadiamester meg talál haragudni, akkor pedig, mi lesz belőle, hiszen egy csapásra palacsintává lapítja őt!

A falubeli legényekkel is megvolt jóban, soha nem volt a korezmában akkor, mikor a felhőrpintett bor miatt a „vereked-hetnék“ már nagyon feszengette a legények mellett, ő ezeket a verekedéseket, a hol, uram boesú! még vér is folyt, csak hallomás útján ismerte. Hogy ő egy lány miatt hajbakapjon a másikkal! Hátha annak a lánynak a szeme karbunkulus volna! Dehogy tenné akkor is! Hanem azért csodálta, bámulta azokat, a kik a parázs verekedéseket meg szokták kezdeni, s kik a többieket az ajtó elé szórják úgy bucsú napján estefelé, mikor a vért a bor és táncz már nagyon fölmelegítette.

Nem is hitták becsületes Csiperke nevén, hanem csak úgy, hogy nyúl.

— Ahún mögy a nyúl! — mutogattak utána ujjal az apró gyerekek

S ha vasárnap délután ő is elvetődött a malom alatti gyöpre, a lányok vihogva dugták össze a fejüket, s a sziszegésből meg-megcsapta a fülét:

— Gyün a nyúl... Ehun a nyúl!

Pedig Jancsi szeretett volna hős lenni, nagy hős, aki megveri még a Szabó Laczit is, a bíró fiát, és elszereti ennek szerelőjét, a Kulcsár Katát

Az a Kata, az a Kata, de csak nem megy ki a fejből!

Hanem aztán mikor meglátja ezt a két alakot egymás mellett, a Katát meg a Laczit, aztán mikor a szél Laczi karjáról visszahajtja a bornyuszájú ingujjat, nem is kar az, a mi elő-elővillan, hanem valóságos nyomtató rud, akkor aztán sóhajtva tapogatja meg a maga pipaszár karjait és elismeri, hogy az Isten a Katát a Laczinak teremtette, nem neki!

Magábavaló ember lett nagyon ez a nyúl, mindenki kinevette, mindenki gonyt üzött belőle, hát ő neki sem kell senki, magában élt, meg a gondolataiban. Azaz csak egy gondolatnak Kulcsár Katának! Még álmában is lakatot tett a szájára, nehogy az a duhaj Szabó Laczi valamit megtudjon, elég rossz álma van ugyanis miatta!

Veszedelemes dolog úgy gondolkozni, mert az a gondolkodás vágyakat szül, a vágy meg ostobaságokat.

Egy este, a nyári munka után volt, ott ült a nyúl a háza előtt, megint gondolkozott, megint Kulcsár Katáról.

Hej, ha ő ezt a lányt csak egyszer megölelhethé!

Régen látta már; elmegy a házuk felé, hátha a kapuban van, csak látni szeretné.

El is ment a bolond nyúl, meglátta Katát, nohát olybá volt, mintha kívülről nyalta volna meg a mézes üveget, csak még jobban belebolondult.

Aztán mindig jobban bolondult, sokszor ott akadt dolga Kulcsárék háza tájékán; ha nem látta a Katát, akkor a kívánság még egyszer arra hajtotta, ha pedig látta, akkor meg annyi dolga akadt, hogy háromszor, négyszer is arra ballagott

Nem lett volna leány Kata, ha észre nem veszi; utóbb már meg nem állta, ha meglátta Jancsit, hogy el ne mosolyodjék.

— Jancsi, te ostoba nyúl, — ne bomolj úgy örömdben, nem szerelmesen nevetett rád az a lány, kinevetett az téged!

Hanem hát beszélhet Jancsinak akár Aranyszájú Szent János, annak sem hisz, olyan boldoggá tette az a mosolygás, hogy még éjszaka is arra járt, — legalább a házat lássa, ha Katát nem

Nohát látott mást is!

Laczi meg Kata ott csókolódtak a kis kapuban, a sötétben.

Megmeredt a bolond, mintha nem tudta volna régen, hogy ez így dukál, hogy azok, a kik szeretik egymást, azok csókolóznak is. Csak tátogatott, kapkodott a levegő után, mint a szárazra vetett hal. Izzadt is, remegett is mindaddig, míg a rajta kapott Laczi meg nem rázta a nyakánál.

— Aztán hallod-e te nyúl! Ha egy embör fiának elmondod, a mit láttál, hát kirázom a lölködöt.

Lám, hogy milyenek a szerelmesek, mintha nem tudta volna az egész falu, mintha megakadt volna rajt valaki: Hászen az a sorja az ilyenek, hogy legény meg lány egymásnak való, különben mér teremtette volna az Isten a házasságot, vagy mi!?

Rendinvalónak nézte azt bizony mindenki, csak éppen a nyúl nem, vagy ha másnál, de Katánál nem!

Még akkor is csak hápogott, fulladozott, a mikor hazaért.

Aztán, hogy egy kis baj került nagysokára, aztán Laczi elhagyta a Katát, ezt már senki sem találta rendinvaló dolognak, csak éppen a nyúl!

Úgy örült neki, úgy ugrált a szíve!

Hát mér hagyta el?

Aszongya, nagyon jár a lány után a nyúl!

Vót eszibe, megemlegette az: hogy megrázta a Laczi,

CHANOINE tábornok, a volt francia hadügyminiszter.

Nohát mondja a Laczi, ugy mondja, hogy jár!
Dejszen, nem igazság ez.

Iszen csak vóna egy testvérbátyja Katának.

Majd megtanítaná rá, hogyan csaljon meg máskor egy szegény leányt. Mert hát a módos ember ruháját elhordja a zsellér, ha ennek se kell, ott a bakter, elviseli az, mikor aztán már főt hátán főt a ruha, a cigány keziből még a rongyos zsidó is elveszi, de már senkinek se köll a más megunt babája; még ha a szógabiró akarú is tovább adni, ott hervad bizony az, mint a csalány virágja, a melyik magába nő az ut szélén, se magja, se semmi!

Szegény Kata, kár, hogy a gyöpre mész, nem játszik veled senki; a ki még nemrég irigyelt, máma szóba se áll veled, mit sírsz, azon ugyan nem segítsz. Panaszkodsz? Ugyan kinek, eredj, mondd meg a nyúlnak, majd az pártodat fogja!

— Hi-hi-hi-hi! Ahun mögy a nyúl, vihognak a leányok, — láttátok a Kata beszélt a nyúllal! Hogy kipirult a nyúl arca, ugyan mit mondhatott neki Kata!

* * *

Akárki mit mond, bizony csak nyers erkölcsű népek vagyunk; ha valami bánt, szépen jégre tesszük addigra, míg valami szentebb alkalmat találunk, teszem azt a bucsun vagy pl. a vásáron föltálalhatjuk, a mikor legalább látják is azt, hogy hogyan tör utat magunkba zárt boszu.

Összegyül ilyenkor az egész környék apraja-nagyja, a kanász nem hajtja ki a csürhét, a tanyáról bejönnek a legények, mindenkinek van egy kis elszámolnivalója, el is hozza magával a számadó bicskát a csizmaszárban, vagy fokost, vagy füttykóst. ki a milyen vidékről szakadt. A somogyi a bicskáját, a baranyai a füttykösit (ólomból van annak a gombja), a tolnai legény apró baltáját veti a balkönyökire.

Mikor aztán a nagy koresma udvarán már javában aprózzák a csárdást és zöld galyakból tákolt sátor alatt kozintgatnak a kurjangató legények, akkor ketten állnak a cigány elé.

— No more, a ki ragyogód van, — most az én nótámat huzd!

Egyik is mást mond, a másik is mást.

Dehogy akarnak ezek muzsikát, verekedni akarnak, hogy a multról maradt rovásokat lerójják.

— Mönj utadnak, aszondom, míg szépszerivel beszélök, mer maj nem tom, hogy visz haza a Kata, te nyúl! Aligha lepedőbe nem.

Csoda történt, a nyúl emberek közé ment, a nyúl nem szökött meg a verekedés elől, épugy hápogott, mint mikor Katát meg Laczit csókolódní látta, épugy fuldoklott, de most valami villám égett a szemében. Akadozva, de mégis kívágta Laczinak:

— Az is hitvány, a ki elbolondit egy leányt, oszt elhagyja böcstelenül.

— A nyúl! a nyúl! — dühös a nyúl!

A legények már csak azt várták, hogy mikor lapítja össze a Laczi ezt a hetvenkedő nyúlat de ez röhögve felelt neki:

— Hászen annak örülj, hogy otthagytam, egalább megkap-tad te; elgyühetsz máskor is hozzám a viselésért!

Mindenki röhögött, még a cigányok is a hasukat tartot-ták, hanem aztán rögtön elhallgatott mindenki, mert a nyúl ugy vágta nyakon azt az erős Laczit, hogy csak ugy esattant!

— Embörhalál lösz ebül! — hárman is, négyen is meg akarták akadályozni, hogy az a dühös Laczi, a villámló szemek-vel és ökölbe szoritott marokkal ott álló nyúltra ugorjék.

— Fére az utambú, mert a ki megfog, azt agyonütöm! Egymásután rázta le magáról a bátrabb legényeket.

Az asszonykép sikongott, elszaladtak a csendörökért, de míg azok odajártak, Laczi derékon kapta a nyúlat s ugy emelte a levegőbe. No ha ezt leteremti a földre, akkor az Isten legyen irtalmas bünös lelkének!

Ahogy éppen a feje fölött tartotta Laczi a nyúlat, ennek a kezében csak megvillant valami.

— Nesze, ezt a Katáért kapod, s avval nyélig beleszurta csillagokkal kirakott bicskáját Laczi nyakába ugy oldalról.

Mind a ketten leestek a földre, a csendörök is megjöttek, de mit csináljanak, megvasalják azt a nyúlat, a kit Laczi egyetlen ölelése örök életére nyomorékká tett?

Hát a Kulesár Kata?! No isz mondtam, ugy elvirult mint, az árvacsalán az árok partján.

Kik is azok a czisztercziták?

— Irta: Dr. Békefi Remig. —

A napokban, III. Béla király temetésekor, sokat emlegették a cziszterczitákat. Ők nyitották meg a három napi gyászünnepeket, fél-óránként ketten-ketten a ravatal előtt fekete-fehér ruhában imádkoztak; a ravatalra százhárom-leveles ezüstkoszorút helyeztek, rajta az összes rendtagok névsorával; a gyászmisénél *Vaszary Kolos* biboros hercegprimásnak segédkeztek és a király s királyné csontereklyéit ők vitték azon művészi sirboltba, melyet nemesszivü királyunk állított jeles elődének. A szemlélő lelkében önként felhangzik a kérdés: *Kik ezek a tarkaruhás szerzetesek s mit keresnek III. Béla király ravatalánál?*

A Szent Benedek-rend törzséből szakadtak ki nyolczszáz esztendővel ezelőtt (1098) franczia földön s „*Cîteaux*“-ban (Cistercium) — a honnét nevüket is kapták — teremtettek maguknak új otthont. Innen csakhamar még négy új apátságot: La Ferté (Firmitas), Pontigny (Pontiniaecum), Clairvaux (Clara-Vallis) és Morimond (Morimundus) alapítottak. Ezen öt apátságból terjedt szét a cziszterczi-ta-rend az egész világra.

A rend alapítója Szent Róbert, de azért a cziszterczitákat a köztudat Szent Bernát fiainak ismeri. S nem ok nélkül, mert Szent Bernát a maga hatalmas szellemével és életével a cziszterczitáknak európai hírt s nevet szerzett.

Még élt ez a kiváló férfit, midőn a czisztercziták először magyar földre léptek. Az első raj — tizenkét rendtag egy apáttal — 1142-ben telep-szik meg *Czikádoron*, a mai Báltaszéken (Tolna-vármegye). Az új telepesek osztrák földről, Heiligen-Kreuzból érkeztek. S épen ez volt a baj. Nemzetünk állandóan érezte, hogy önállósága Németország részéről veszélyben forog. Királyaink tehát gondosan kerültek minden lépést, mely hazánkat Németország-hoz esetleg közelebb vinné. Ezen felfogás magyarázza meg, hogy majdnem félszázadig elvágódik a czisztercziták bejövételének útja.

III. Béla idejében fordul a koczka. Ő ugyan Kelet legfényesebb udvarában nevelkedik, de lelke Nyugat eszméiért hevül. S hozzá még már első felesége is franczia származású. Érthető tehát, hogy nemzete művelését fejlesztő munkájában Francia-országra tekint. Itt ekkor a cziszterczitáknak már jó nevük volt. Tudták róluk, hogy az ásót, kapát és ekét maguk veszik a kezükbe; becsületet szereznek a munkának és vele a munkásnak.

Ilyen emberekre nálunk ekkor nagy szükség volt. Az ország jelentékeny része még őserdő és víztenger; van tere a munkáskezeknek.

III. Béla éles szeme tisztán látja a helyzetet. Egyenest Franciaországból hívja be a cziszterczitákat *Egresre* (Torontálvármegye) 1179-ben és *Zirczre* (Veszprémvármegye) 1182-ben. Majd meg a rend

fejével, a cisteauxi főapáttal kíván érintkezni. S 1183-ban tényleg a magyar király udvarában látjuk Péter cisteauxi főapátot, Vilmos cisteauxi perjelt, Péter és Servius cisteauxi rendtagokat és Ubicellus párisi apátot.

Érdekes jelenet ez és döntő nemzetünk művelődése ügyében. A hazai ciszterezita-kolostorok ekkor egyenlő jogot kapnak a franciaországiakkal. Ennek élvezetében már a következő évben (1184) betelep-szenek *Pilisre* és *Szent-Gotthárdra*.

E közben III. Béla özvegyeségre jut, majd meg másodszer feleségesedik. Elveszi II. Fülöp francia király nővérét, Margitot. A francziák ura azonban addig nem válaszol, míg a magyar király jövedelméről hozzá hiteles kimutatás nem érkezik. S midőn megtudja, hogy Magyarország királynak a jövedelme egy évben három millió hatszázezer forintra felrug, szívesen elbocsátja nővérét a magyar király oldala mellé.

E pillanat nemzetünk életében fordulópont. Az idegalkatban rokon francia és magyar nemzet most egymás közelébe jut s mind sűrűbben érintkezik egymással. Ez pedig nagy szó. Mert a szellemi téren a vezérlés ekkor a francziák kezében volt s Páris iskoláinak nem volt párja a világon. Szinte jólesik elgondolni még ma is, mily sok ismeretet hoztak haza a mi fiaink ezidőtől kezdve Franciaországból!

Ezt a közelséget a ciszterezita-kolostorok egyre ápolták. A rendtagok a franciaországi testvérekkel állandó összeköttetésben éltek; az apátok három-évenként eljártak a cisteauxi nagygyűlésre; a franciaországi főapátok meg időközönként hozzánk látogattak el a kolostorok életének felülvizsgálására. A sok utazás, az ezerféle tapasztalás és a világ minden részéből egybeseregő apátokkal tanácskozás mily széles látókört, mennyi tudást és ismeretet eredményezhetett!

Ily hatások alatt a ciszterezitákra hazánkban is a virágzás kora köszöntött be. Huszonöt férfi- és négy apáca-kolostoruk van magyar földön. Itt hatalmasan nekilátnak a munkának. A keletről betelepülő rokon-, de pogánynépek megtérítésén fáradoznak hitszónoklatuk és tudásuk egész erejével. Ezért kér III. Honorius pápa az esztergomi és kalocsai érsektől két, három, vagy négy megbízható és tudományos szerzetest, *de, ha lehet, mégis ciszterezitákat*.

Kolostorukat völgyben, vad vidéken, őserdők rengetegeiben s a folyó balpartján építik. Zirc az ős Bakonyban, Szent-Gotthárd a Rába, Czikádor a Sárvíz mocsarai között keletkezik.

Először kolostoruknak teremtenek helyet, majd ennek környékén alakulnak szántóföldek és kertek. Így haladnak azután tovább s önfeláldozó munkával irtják az őserdőket, ássák a csatornákat, lecsapolják a mocsarakat s teremtik elő a gyönyörű réteket és legelőket.

Szántóföldjeiken szakavatott munkások, szőlőkben a legízletesebb külföldi fajokat termelik, kertjük tele izletes zöldséggel és zamatos gyümölcsessel. Munkájukat elleszi a vidék népe, s így lesznek a jó magyar nép mesterei. Kolostoraikban a mesterségeket is üzik, hiszen mindent maguk készítenek, a mire csak szükségük van. Odaadó betegápolók; ezért kapnak rajtuk. Vártornyokat, sőt egész várakat építenek, — mint Pozsony és Pétervárad mutatja.

Rendi otthonukat és templomaikat egyszerűen, de művészi ízléssel s faragott kövekből építik még ott is, a hol a kőnek nyoma sincs. A csücsívet hazánkba a cisztereziták hozzák.

Igy munkáltak ők a középkoron át a magyar haza javára. A reformáció és a török hódoltság azonban kiszorította őket a magyar földről. Csak jó egy század múlva kezdenek ismét éledezni. De mindössze is csak négy: Zirc, Pilis, Pásztó és Szent-Gotthárd — látott újra napvilágot. Nagyszerű véletlen, hogy mind a négyet III. Béla alapította. Közülök az első három már 1813-ban egyesül, a negyedik — Szent-Gotthárd — meg 1878-ban társul hozzájuk. Egyidejűleg magukra vállalják az egri, székesfehérvári és pécsi, majd meg a bajai gimnázium vezetését és ellátását saját egyéneikkel, ciszterezita tanárokkal.

Ezóta a cisztereziták szerzetes tanítórenddé lőnek. Nevelik az ifjúságot a valláserköles nemesítő eszméivel, oktatják józan ismeretekre s megtanítják munkára és a magyar haza szeretetére. Tizenöt rendi plébánián meg népünk lelki vezérei.

S most, hogy III. Béla király ravatalához elzarándokoltak, hálájukat akarták leróni királyi alapítójuk iránt. Ennek a szellemétől megihletve tértek vissza a kegyelet oltárától, hogy áldásos munkájukat a magyar ifjúság nevelő oktatásában, a hívek ezreinek vezetésében, és a tudomány szolgálatában drága nemzetünk javára hiven és becsülettel folytassák.

GONDOLATOK.

A nők könyje oly tükör, mely egész lelküket megmutatja.

*

Szenvedésre születünk, a szenvedés az a kalapács, mely jellemünknek alakot és aczélességet ad.

*

A csömör a jólét betegsége; szegény ember még nem csömörlött meg az élettől, ez legfőjebb csak ha belefárad.

*

Az érdem mértéke: az irigyek sokasága. Nem irigyelnének, ha nem volna miért.

*

Az az író, kit az igazi kritikusok érdemesnek tartanak a lefordásra: már valaki az irodalomban.

*

Belső és külső szépség gyakran nem édes testvérek!

*

Szenvedélyekkel még senki sem vivta ki egy percznyi nyugtát sem.

*

Nyugalmat az ész. boldogságot a szív adhat. Ez a kettő együtt: a boldog nyugalom vajmi ritkán található fel.

D.

Emlékvers.

*Boldogságban mindig
Legyen osztályrészed,
Az üdv istennője
Ne hagyjon el téged;
Közben gondoldj arra,
A ki eped érted.*

R. F.

M. LOEW, a semmitőszék büntetőosztályának elnöke.

M. SALLANTIN.

M. PAUL DUPRÉ

M. ACCARIAS.

M. BARD, a Dreyfus-ügy előadója.

M. DUMAS

M. ROULIER.

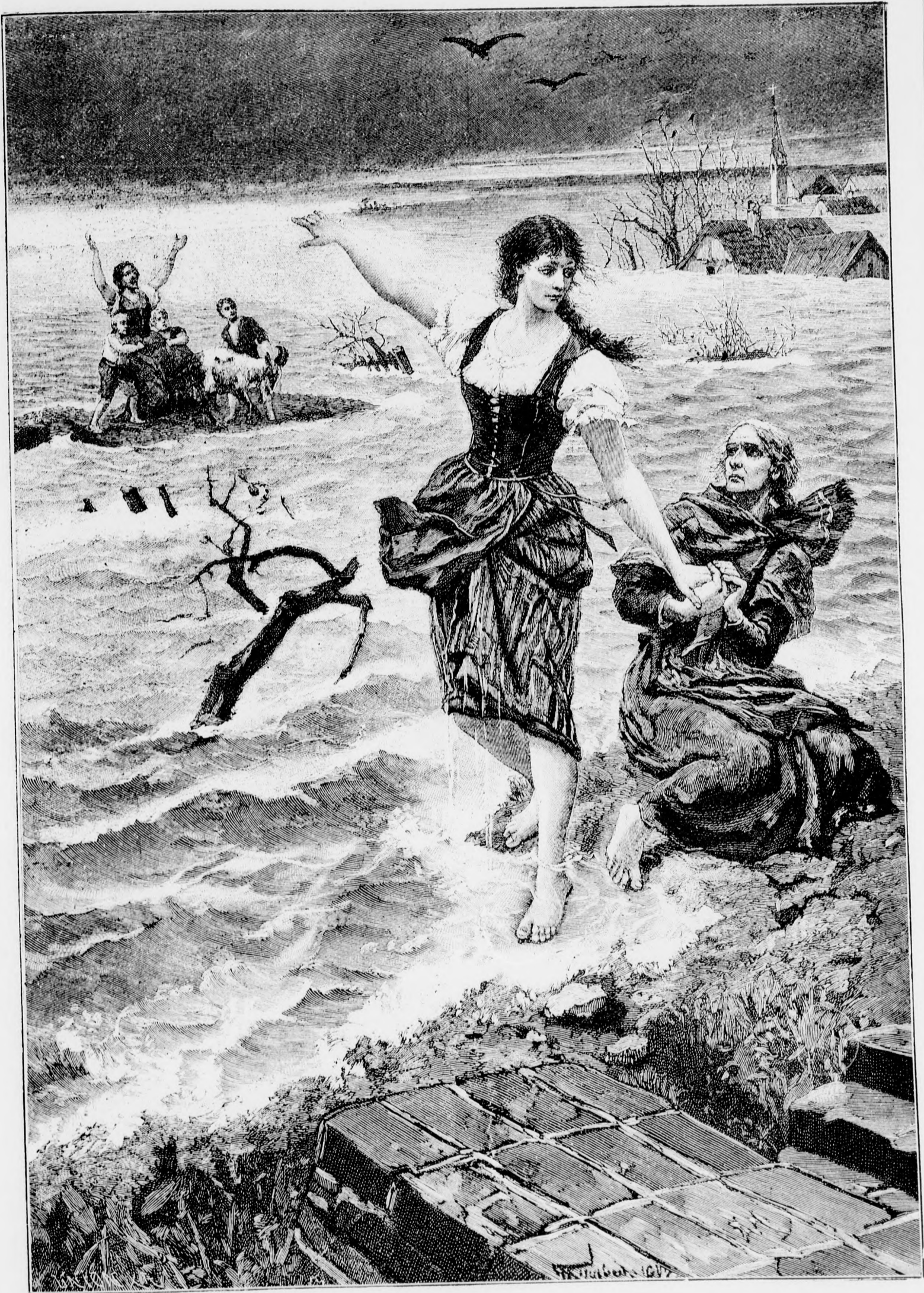

M. ANDRÉ BOULLOCHE.

M. ATTHALIN.

A FRANCZIA SEMMITŐSZÉK BÜNTETŐOSZTÁLYÁNAK TAGJAI.

— † † — A HŐS LEÁNY. — † † —

Ez itt a nyár utolsó rózsája...

Ez itt a nyár utolsó rózsája...
Magában hagyták, virítani árván;
Bűbájos társi, kik mind elmentek,
Virulásuk hervadásra válván...
Nincs itt rokona, ki rámosolyogna...
Nyitni kezdő bimbó, ah, nincs közel,
A ki fényét visszasugározza,
Vagy sóhajára, sóhajjal felel.

Ah, nem hagylak itt téged, egyedül...
Hogy szenvedd tovább gyászos végzedet,
Kedvesid már mind aludni tértek;
Menj, álmodj velük te is, szépeket.
Így... szelíden szétszórom levelid
Az ágy fölött, a hol már rég pihen
Valamennyi kedves kerti társad
Illatát veszve és élettelen.

Így követlek én is nemsokára...
Ha a barátság majdan rombadől,
S a sok ragyogó drágakő kihull
A szerelemnek fényes öviből...
Mert, ha a hű szívek porladoznak
S kit szerettünk, mind, mind messzeszállott;
Ah, ki vágná még idefenn lakni...
Ezt a puszta, kiellen világot?!

(Moore Thomas)

Angolból: **Meskó Sándor**

TEMETŐBEN.

— Rajz. —

Irta: *Sylvester.*

Nem tudom miért, de a temetőben érzem magam legjobban. Nem a tágas kávéházak füstös asztala, nem a cigány vig muzsikája, nem a széles utczák zajos lármája, de a kegyetlen halál nagy birodalma, a temető, az én kedves helyem. Ha öröm vagy bánat ér, ha megunva az embereket, pihenőre vágyik zaklatott testem és kimerült idegzetem, a temetőt keresem föl. Ez az én kedves tanyám, a hol a halottakkal együtt vagyok, velők társalgom, minden örömöm és bánatomat velők megoszthatom. — Gondolatim sajkája nyugodtan, biztosan evez a halottak esendes tengerén; nem csapja itt hullám, nem éri itt szélvész, vihar. Naplementével biztos révbe érek s boldogan távozom el innen, hogy másnap újból ott kezdjem, a hol tegnap elhagytam.

Sírról-sírra járok-kelek. Elolvasom a sirkövek feliratát, számát felülről, alulról, fölfelé, lefelé...

Itt nyugszik Balázs Jenő, élt 18 évet... Balogh Mihály 81 éves volt, a mikor idekerült... Mily ellentét az élet rendjében! Itt-ott egy nagyobb nevű halottra bukkanok s néhány perczetel tovább időzöm sirján, hódolva a nagy halott szellemének.

A sírhalmok felett esendesen pihen lelkem méla zenéje, a néma csend; misem zavarja meg pihenésében. Csak néha-néha hallszik a sűrű fübe rejtett kicsiny tücsök egyhangú czirpelése vagy egy-egy eltévedt gyöngye szellő lágy fuvallata törí meg a csendet. Lehajlok a sirdobok keresztfáira, suttogva szólok a pihenőkhöz; mintha megérteném szavukat, némán bölintok jobbra-balra. Ha a halottak beszélni

tudnának!... De hallgatnak ők s esendesen álmodnak a földi lét átélt szenvedései felől. Édes álmaikat a kötelesség szent igéje nem fogja többé zavarni.

Mig lelkem kiszabadulva porhüvelyéből, leszáll a sírban édesen szunnyadozókhöz, észre sem veszem, hogy nem messze tőlem kis embertömeg zsibong egy frissen ásott sír körül. Temetnek. Egy szegény leányt hoznak ide, ki öngyilkos lett, mert szíve kedvese szerelmében csalódott.

A hűtlentől elhagyottan a leányka gyöngye szíve fájdalmak és a bánat terhe alatt roskadt össze. Nem tudott felejteni és egy csepp méreg megszabadította szüzi lelkét a sok szenvedéstől.

Tarka csöcselék apraja-nagyja hemzseg bámé-szan a sír torkánál. Mindenki törekszik közelebb, hogy jól lásson s jó helyet biztosítson magának.

„Milyen mély a sirgödör“, jegyzé meg az egyik s „mily nedves“, válaszol a másik. „De végre is csöndes hely“, végzi egy öreges, megtört asszony: Ez kell egy megtört szívnek!

Hirtelen, mint a szélvész, mozgás támad. Kis menet közelg, feketére mázolt fakoporsót hoznak, fátol borítja födelét, ninesen rajta egyetlen szál virág. A menet megáll a sír előtt; leteszik a koporsót. Sírí csönd. Néhány imát morzsol le a pap, hallom a Miatyánk utolsó szavát s a koporsót átadják az anyaföldnek. Rádobták az első rögöt, hull a második, harmadik...

Egy árva köny sem zavarta meg e szomorú processust; ninesen a halottnak senkije. Vége a temetésnek. A sírásók az utolsó kapaföldet teszik rá a sírra és azután sietve távoznak.

Sötétedik. Oda sietek a friss hantokhoz s ráhajlok a leányka fejfájára; fejem lehanyatlik, letéredelek s ajkam a halott uj lakának küszöbét éri. Figyelek. Úgy rémlik, mintha szívem hevesebben dobanna. Önkéntelenül nyulok kabátom gomblyukához, fehér szegfü van benne. Megesókolom, aztán oda-tűzöm a kereszt tövébe.

Szegény leány, életében hogy epedett egy kis szerelemért!

Megtalálod-e leányka azt odalenn, amit fönn hiába kerestél? Nem fájt-e oly fiatalon itt hagyni az élet ezernyi örömét?

Egy lakóval gazdagabb lón a temető, egy szívvel szegényebb a világ!...

Este van. A lenyugvó nap utolsó sugarait szórja a fáradt és eltikkadt föld peremére; kibujik a hold takarója mögül; imitt-amott egy-egy csillag is már látható. Késő van. Megszólal a templom kicsiny harangja, távozásra int.

Bucsuzom tőletek kedves halottaim s megyek, hogy az élők birodalmában kipihenjem a letűnt napnak nehéz izgalmaikat. Csöndesen köszönt a temető öreg öre; jól ismerjük egymást, hisz minden nap találkozunk.

Bizonyára kedvesét fájlalja, gondolja magában az öreg. Pedig senkim s mégis mindenkim pihen itt künn. Mindenki olyan régi jó ismerősöm már nekem.

Ugy szeretem az én kedves jó halottaimat...

A PESTIS TÖRTÉNETE.

A pestis a legrégebbi időktől kezdve ösmert és rettegett betegség volt az emberiségnek. Galenus följegyzéseiben minden járványos betegséget pestis névvel jelez, de a pestisre nézve jellemző tüneteket nem ír le. Thukidides irataiban említést tesz egy nagy járványról, a mely Athénben és Karthágóban óriási pusztításokat tett és a mely a följegyzések után ítélve, valószínűleg pestis volt. Sokkal tüzetesebb leírását adja ugyancsak Thukidides egy Attikában 430 évvel Krisztus születése előtt föllépett járványnak, a melyet Egyiptomból behurczoltnak mond és a mely — leírásából következtetve — minden kétséget kizáróan pestis volt. 166-ban Krisztus születése után Markus Aurélius idejében először Rómában, majd egész Itáliában dühöngött a pestis, amelynek tünetei megegyeznek a Thukidides által leírt tünetekkel és a mely Itália lakosságának tizedrészét megölte. Ezután csak 542-ben Krisztus születése után találkozunk a pestissel, a mely Jusztiniánus alatt Egyiptomban és innen széthurczolva az egész Középtenger mentén évekig szedte áldozatait. Azóta Európában uralkodott, nagyobb pestis járványról 1347-ig nem találunk följegyzést. Ebben az évben ütött ki Európában az az óriási pestisjárvány, a melyet a történetírók fekete halálnak neveznek. Ez a járvány Kinában, Indiában, Perzsiában már 1334 óta pusztított, onnan Oroszországon át hurczolták be Európába s itt négy éven át 1351-ig dühöngött, egyetlen országot sem kímélve. 1349-ben már Angliában, 1351-ben pedig még Norvégiában pusztított. Hogy milyen arányu volt a járvány, kitűnik a következő számokból: Velenczében 100.000, Firenzében 60.000, Párisban 50.000, Avignonban 60.000, Londonban 100.000 ember halt meg pestisben; Németországban 1,244 434 pestis halott volt; a kapuczinus-rend 124.436 tagját vesztette el Németországban a pestis által. Olaszországban a lakosság fele kihalt pestisben és ugyan a minorita-rend egymaga több mint 300.000 tagját vesztette el. Európának ez időben 105 milliónyi lakosa közül 25 millió lett a pestis áldozata. Ez időtől fogva Európában állandóan uralkodik a pestis, úgy hogy minden évszázadból és minden országban több kisebb nagyobb pestisjárványról találunk hiteles följegyzéseket egészen a XVII-dik század közepéig. E század második felében szűnőfélben volt a pestis Európában és 1679 után teljesen megszűnt. 1720 év május 25-én Marselles-ben egy Szíriából érkező hajón, a melyen már az utazás alatt hét ember pestis tünetei között meghalt, ismét két pestises halott volt és bár a hajót vesztegzár alá helyezték, mégis innen hurczolták be a járványt a városba, a hol az rohamosan növekedett, úgy hogy augusztusban már 4-500 ember, szeptemberben 1000 lakos halt meg pestisben. Marseillesből, a hol tizenöt hónap alatt 40.000 pestis halott volt más városokba is elhurczolták a járványt; Toulonban 14.000 (a lakosság fele), Aixban 7354 volt a pestis halottak száma stb. A járvány 1722-ben szűnt meg. Ugyancsak a XVIII. században Ázsiában, Afrikában és Európának főleg keleti részében voltak pestisjárványok, a melyek Oroszországban, a Dunamenti vidékeken, tehát Magyarországon is, továbbá Dalmáciában, Török és Görögországban ritkították a lakosságot.

Egyiptomban főleg a század végén és a következő század elején volt gyakori a pestis, úgy, hogy 1784—1844-ig huszonegy kisebb nagyobb pestisjárvány lépett föl és ezek közül némelyik két évig is eltartott. A mi századunkban sem ritka a pestis. Így Konstantinápolyban 1803-ban 150.000 halott, tíz évvel később pedig 110.000 pestis-halott volt. 1818-ban Maltában, 1814-ben pedig Olaszország Noja nevű helységében tört ki a pestis. Nojának 5300 lakosa közül 928 volt a pestis-betegek száma s ezek közül 746 meghalt. Nojából Olaszország egyéb helyeire is elhurczolták a a pestist, de nagyobb járvánnyá nem fejlődött, a mit jórészt az akkor már szigorú intézkedéseknek lehet betudni. Noját ugyanis teljesen elzárták és hogy milyen szigorú volt ez az elszigetelés, bizonyítja az az eset, hogy egy parasztot föbelövetett a hatóság, mert egy a vesztegzár föntartására kirendelt katonának egy kártyát mert átadni. A vesztegzár áthágására, vagy egyéb tilalmak megszegésére egyetlen büntetést szabtak: a halálbü-

ntetést. 1837-ben Odesszában és Párosz görög szigeten, 1839-ben pedig Oláhországban és Albániában volt a pestis. A XIX. század második felében Törökország kivételével nem volt Európában pestis. Assziriában 1853, 1874, 1879 és 1889-ben, Bagdadban 1856, 57, 59, 60 és 61-ben, majd 73, 74, 75, 76, 77 és 80-ban voltak pestisjárványok, a melyek közül egyik-másik nagyobb mértéket öltött. Így az 1875-76-iki járvány alatt 3639, az 1877-diki évi járvány alatt pedig 1672 pestis halott volt Tripolisban. 1874-ben Kurdesztánban 1878, 81 és 82-ben Kabarisztánban 1877-78-ban volt nagyobb pestisjárvány. Ezenkívül 1878-ban Afrikában, Ázsiában, főleg Perzsiában volt pestis. Perzsiából hurczolták be a pestist, ugyancsak 1878-ban, Asztrakánba, a hol a Volga jobb partján fekvő Wettlijánka nevű községben lépett föl. A bajt december 17-én ösmerte föl a hatóság és december 19-én szigorú vesztegzár alá helyezte a községet. Részben ennek tulajdonítható, hogy a járvány nem terjedt tovább, bár egyéb okok — a beállott nagy hideg stb. — is hozzájárultak a járvány megszűnéséhez. A község 1837 lakosa közül 372 lélek esett a pestisnek áldozatul. Az európai államok ekkor egy nemzetközi bizottságot küldtek ki Asztrakánba a járvány tanulmányozására. A bizottság azonban, a melynek magyar tagja Rózsahegy dr. volt, már későn érkezett, mert a járvány 1879. januárban teljesen megszűnt és így alig szerezhettek közvetlen tapasztalatot a betegségről, a melyre nézve az orosz orvosok és a kikérdezett lakosok informáltak a bizottságot. Egyes enyhébb eseteket azért volt alkalmuk megfigyelni s Rózsahegy dr. is három eset megfigyeléséről számolt be. Indiában nagy pestisjárványok voltak a XIX. században: 1815-ben, 21-ben, 23-ban, 31-ben és 38-ban rengeteg ember pusztult el a pestisben, Kinában 1871-ben volt nagy pestisjárvány. Hong-Kongban és Kantonban (Afrika) 1894 áprilisban ütött ki a pestis, mely Kantonban 18.000, Hong Kongban 12.000 embert pusztított el. A francia kormány Pasteurt akarta kiküldeni, de ez nem fogadta el a kiküldést, mire Yersin gyarmatorvost küldték le. A kiküldetésnek az a nevezetes eredménye volt, hogy Yersin fölfedezte a pestis bacillusát és egyzersmind megkísérlette Pasteur metódusa szerint készített antipestises-szerűmmel a pestis betegeket beoltással gyógykezelti. Yersin a pestis bacillus fölfedezését 1894. szeptember 5-én a Budapesten ülésező VIII-ik nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszuson jelentette be Treille dr. által a tudományos világnak.

A 94-iki hongkongi pestisjárvány után következett a mostani bécsi pestis-esetekkel összefüggő bombay-i pestisjárvány, a a mely még ma sem szűnt meg teljesen. A járvány színhelyére kiküldött minden nemzetbeli orvosi expedíciók az összeszedett becses tudományos anyag földolgozásával még nem készültek ugyan el teljesen — hiszen a bécsi laboratóriumban is ezzel foglalkozott Müller dr. — de a küldöiknek tett jelentések a betegségnek természetére, a szerumos gyógyításra s a járvány nagyságára vonatkozólag igen tanulságos adatokat tartalmaznak. A járvány 1896 őszén lépett föl. Bombayban ez év szeptember havában föltűnt az angol hatóságnak, hogy a városnak Maragon nevű, a kikötőhöz közel fekvő negyedében a halandóság rohamosan emelkedik. A városban akkortájt tifusz és malária uralkodott és így eleinte e járványos betegségek emelkedésének tudták be a nagyobb halandóságot. Ez azonban napról-napra emelkedvén, a hatóság vizsgáladni kezdett és — elég későn! — rájött arra, hogy a városrészen kitört a pestis. Kiderítették azt is, hogy egy kínai hajó hurczolta be a vést. A hatóság október hónap 2-án sietett megtenni a kellő óvintézkedéseket, de már későn: a járvány akkor már a város egyéb részeiben, sőt a belvárosban is tért foglalt. A járvány hivatalos konstatálása s rohamos terjedése óriási rémületet okozott a lakosság körében, a mely tömegesen menekült a fertőzött városból minden irányban, főleg pedig a Bombaytól délnek fekvő Poonah és az északi irányban fekvő Tanna és Surat városokba. Ennek a természetes következése az lett, hogy a járványt ezekbe a városokba is elhurczolták, de még tovább is, úgy hogy az év végén, decemberben már Afganisztánban, Hindosztánban, Beludisztánban is terjedt a járvány, 1897. február havában pedig

Kalkuttában is befészkelte magát. Bombay lakossága a járvány kezdetén 821.764 lélek volt, de 1897. február havában részint a kivándorlás utján, részint a nagy halálozás folytán 300.000 re olvadt le. A város halandósága rohamosan emelkedett. Rendes időben 4-500 ember halt meg hetenként Bombayban, a járvány első hónapjaiban, ámbár — mint fontosabb láttuk — a lakosság lélekszáma félére lecsökkent, s 1700-1800 volt hetenként a halottak hivatalosan bevallott száma. S a külföldről odaérkezett orvosok, főleg a francziák, jelentéseikben erősen hangsúlyozták, hogy ez a szám nem felel meg a borzalmas valóságnak, mert az angol hatóság — hogy a kivándorlást csökkentse — a halottak számát szándékosan kisebbitette. 1897. február hónapjában hivatalos kimutatás szerint hetenként 1700 körüli halálozást vallott be s ebből 1200 volt a pestis halott. Január 26-án a hivatalos jelentés október 2-ika óta 7000 pestis halottat mutatott ki, 1897. február 2-től 8-áig 1911 halott közül 751 pestis halottat mutattak ki. Február végén a járvány csökkent Bombayban, ellenben India belsejében fokozódott, különösen rohamosan növekedett a már említett Poonah-ban, a hová Bombayból több mint 60.000 ember menekült. Poonahból hiányzanak a statisztikai adatok, de a halandóságról fogalmat ad az a tény, hogy egy város közelében fekvő falucska 800 lakosa közül 173 halt meg pestisben. 1897. május hónapjában Bombayban hetenként már csak 100 pestis halott volt és a betegségek közül sokkal többen gyógyultak föl. Ekkor Yersin és mások, igen sok beteget beoltottak és ezzel föltűnően csökkentették a pestis halottak számát. Ez idén — a legutolsó jelentés szerint — 2067 halott között 1113 pestis halott volt. Nagyon valószínű, hogy az angolok majd a járvány elmúltja után a tudománynak a valódi statisztikával is szolgálni fognak, a melyet most a nyilvánosság előtt jónak láttak elhallgatni. (B. H.)

CAVAIGNAC.

BOISDEFRE tábornok.

MELYIK GYŐZ?

— Svéd regény. —

(18. fejelet.)

Irta: *Cajanello hercegnő;*

fordította: *K. Beniczky Irma.*

VIII.

Hörövel húzta őt magával s felemelte a falra, míg Harriet felülről kezénél fogva húzta. Úgy látszik onnan, hogy a kert nagyon mélyen fekszik alattuk a sötétben, és Alice megborzadt, midőn Szerra derekát átkarolta és olyan mozdulatot tett, mintha a mélységbe akarna ugrani.

— Mi leli őnt ma este? — kérdé.

— Szeretnék valami bolondot véghez vinni. Gondoljon ki valamit, miss Harriet. Minél bolondabb annál jobb.

Alice bámulva nézett rá. Ma este olyan sajátos, szilaj erőszakosság volt magaviseletében.

— Hát ha betörnénk valamelyik szobába? Kinek az ablaka ez? — Itt lakik, úgy hiszem, a francia hölgy, hát ha elrabolnánk ékszereit?

— Jöjjenek, a thea készen van! — hangzott alólról.

— Jövünk azonnal! De hogyan jutunk most le? Jó lesz, ha ledobom önöket egyiket a másik után? — mondta a márki.

— Nem szükséges, ezen az ablakon belépünk, — felelt Harriet, — és a nagy első terembe jutunk.

— És ha ott sokan vannak, mint rendesen este? — jegyzé meg Alice.

— Nem tesz semmit, majd boesánatot kérünk.

— Nem, nem, — mondta Szerra. — Kövesse nek csak engem, de erősen fogják kezeimet.

Kezüknél fogta a két hölgyet s halkkal közlekedtek a nyitott erkélyajtóhoz, mely egy szobából arra a terraszra vezetett, hol ők voltak. A szobában fel s alá járt egy éltebb hölgy és Szerra szó nélkül magával vonta két társnőjét s mint a forgó szél, oly sebesen rohantak a szobán keresztül és a tulsó ajtón ki a folyosóra.

— A márki ma este egészen meg van örülve; — szólt Harriet, mikor megint leérték a társasághoz.

— Igen, ön igaz szót mondott! *Ito la mente piena di ragi e di follia!* — szavalt Szerra Alicéhez fordulva.

— Mit tesz az? — kérdé Florence.

— Az elmém tele van sugárral és őrzöngéssel! — fordította le Ágota szószerint.

Szerra kissé távolabb a többitől, leült Alice mellé, megfogta a kezét, föléje hajolt és a szemébe nézve, szenvedélyes szerelmes verset szavalt.

Alice keze az övében nyugodott s olyan mozdulatlanul ült, — mintha nem is lélegzene, talán érzett valamit szívében ama akaratlan odaadásból, melyről a dal zengett.

Majdnem sötét volt a terrasznak ama

része, a hol ültek, alig lehetett őket látni, de a lány férfihang páthosza és sajátos rezgő szenvedélyessége elhangzott a theaszternél ülő társasághoz.

Florence, ki nem értett olaszul, megzavarta a hangulatot, midőn kiáltott:

— Meghül a teája, hisz azután is szavalhatna.

De Ágota, ki a versek főtartalmát fölfogta s bizonyos kifejezéseknek nagyon is élénk hangsúlyozása által sértve érezte magát, most Alicéhez lépett s karját megérintve, sugta neki:

— Jöjj hozzánk az asztalhoz, ne ülj itt vele a sötétben egyedül, egészen megfélekedzel magadról!

Alice összeresztette s felemelkedett. Szerra megint átengedte magát előbbeni pajzán derűtségének. Széken lovagolt az asztal körül, asztalkendőkkel arabnak átalakította magát és keresztbe tett lábbal ült a földön, majd mint szicíliai bandita, villogó törrel köpenye alatt lesbe állt a fal árnyékába és midőn Rikárd véletlenül közelebb jött, hirtelen neki rohant és olyan borzasztó hangon követelte erszényét és óráját, hogy az egész társaság hangosan nevetett.

— Csak azt szeretném tudni, mi lelte őnt ma? — kérdezte Alice; ő is nevetett a többivel, de érezte vagy sejtette, hogy ezen pajkosságnak valami különös oka van.

— Hát ez onnan van, mert ön holnap elutazik; — felelt Szerra.

— Annyira örül annak?

— Nem azért, mert örülök, hanem egy jó komédia utolsó fölvonásának mindig a legvigabbnak kell lennie. Én pedig egész két hónapon át komédiát játszottam önöknek, most fényesen be akarom fejezni.

A fiatal leányok mind ostromolták, mit ért az alatt, hogy komédiát játszott.

— Hát talán nem udvaroltam mindnyájoknak? — kérde. — S fogadni merek, hogy mindnyájan komolyan vették, signorina Agota kivételével; ő az egyetlen, a ki sohasem akarta hinni, hogy szerelmes vagyok bele.

— Ön nagyon is tulbecsüli színésztehetségét, — szólt közbe Alice tulzott derültséggel. — Mit gondol, melyikünk vette komolyan a dolgot? Egyetlenegy sem, de talán kedvünk telt abban, önnek kamatostul visszaadni a kölesönt és ki tudja, nem ön-e az, a kit fölültettek!

— Meglehet, — felelt Szerra félig pajzán, félig vizsga pillantást vetve rá.

Ezen tréfa után mind a kettő hallgatag lett. — Szerra megint szavalni kezdett. Könyv nélkül tudta az olasz klasszikus költők műveit.

— Miért nem szavalja soha saját költeményeit? — kérdezte Florence, a midőn elhallgatott.

— Mert csak azt szavalom, a mit esodálok. De ne higye, hogy ezt szerénységből mondom; betanult frázis az, mely nézetem szerint jól hangzik. Most figyeljen jól, — fordult Alicehoz; — hiszen elbeszéltem önnek, hogy imádtam Leopardit, mikor még fiatal és rajongó voltam. Befejezésül még elszavalom önnek egyik költeményét és azzal aztán elég legyen.

Előtte állva elszavalta a költeményt.

* * *

Mindnyájan hallgatva ültek, midőn befejezte. A költemény gyöngéd rajongása és a lágy, hajlékony hangléjtés azokra is hatott, kik nem értették meg egészen. Az előadás úgy, mint a szavak tökéletes művészete, valamennyire mély, szinte elbűvölő benyomást tett.

Agota végre fölemelkedett s kérdőleg nézett Rikárdra.

— Éjfélre jár az idő, holnap pedig korán fölkelünk. Most már bucsuznunk kell.

Az általános mozgás alatt, mely most bekövetkezett, Szerra alkalmat lelt Alicenak odasughatni:

— Még eljövök tőled bucsut venni a szobádba. Beleegyezel?

Alice nem felelt, hideg borzongatás futott végig rajta, s hirtelen elsápadt.

— Ki kelt föl titeket holnap reggel? — kérdezte Harriet Agotától.

— Oh, Rikárd mindig korán ébred föl.

— Én is mindig korán ébredek, ha valakinek el kell utaznia. — mondta Harriet. — Majd felmegyek és megcsipem Alice orrát, ha nem ébred föl annak idejében. Hiszen nem zárod be szobád ajtaját?

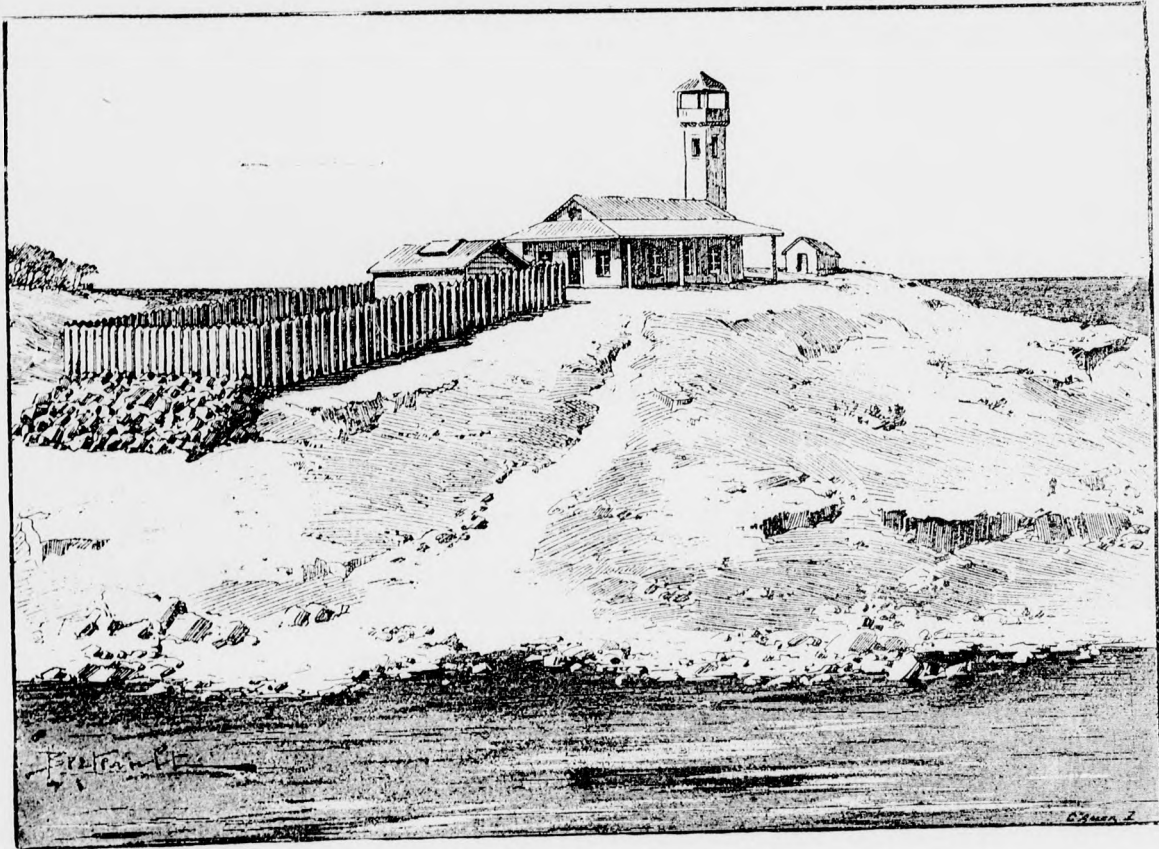
Szerra e kérdésnél Alicera nézett, ez nem felelt.

Mikor szobájában volt, melyet folyosó választott el Rikárdék szobájától, úgy szeretett volna magában lenni, de Agota minduntalan bejött, hol ezért, hol azért. Agota szokása volt elutazás előtt éjjel esomagolni. Alice végre türelmetlen lett.

— Jól van már Agota, nagyon fáradt vagyok. Hiszen holnap reggel becsomagolhatunk mindent, ami még hátra van; — mondá.

— Hát vedd le még a ruhádat, hadd tegyem be nagy bőröndömbe, a tiedben össze-vissza török, ha belenyomod.

Alice vonakodott. Mivel is menthetné ki magát? Az óra már egyre mutatott, Szerra minden

DREYFUS LAKÁSA AZ ÖRDÖGSZIGETEN.

pillanatban jöhet, csak nem fogadhatja levetkőzve?

De Agota nem hagyott neki békét. Majd úgy látszék, hogy valamit gyanított, mert Alice nem tudott tőle szabadulni.

— Tudod-e hogy utiruhádnak le van szakadva a fodra? Nem? Hát akkor csak feküdjél le, én majd fölvarrom, míg te levetkőzöl.

Oda kellett adnia a ruhát s most már csak egy rózsaszín reggeli pongyolája van, a mit magára vehetett. A tükör elé ült s fölbontotta haját, el akarván hitetni Agottával, hogy csakugyan lefekszik. Egyszermind feszült figyelemmel hallgatózott, egyre lépéseket vélt hallani a folyosón. Hát-ha jönne, míg Agota ott ül?... Ezért hangosan kezdett beszélni, hadd hallja meg, hogy nincs egyedül.

— Rikárd már lefeküdt? Szegény! Bizonyára nem tud elaludni, még te itt rakosgatsz és jársz. Hadd már abba, édesem! Hiszen úgy is jól van, egész nap ülünk a vasuti kocsiban, senki sem látja, hogyan van fölvarrva.

— De türelmetlen vagy! Jól van, elviszem a ruhát magammal és elvégzem a szobámban. Te meg feküdjél le, ha olyan álmos vagy.

Alice megölelte, megcsókolta őt és szinte kituszkolta az ajtón. Midőn magára maradt, sietve hozta rendbe öltözetét. Szíve majd megszakadt, olyan sebesen dobogott, hát ha jön s félig levetközve találja. Megint feltűzte a haját, gondosan begombolta a hosszú reggeli ruhát, megkötötte erősebben a fehér övszalagot, hogy ne legyen olyan pongyolán öltözve. Annyira röstellette, hogy más öltözetben fogja találni, miszerint majd azt óhajtotta, hogy inkább ne is jöjjön. És midőn végre lépéseit hallotta a folyosón, a szégyenérzete annyira erőt vett rajta, hogy villámgyorsan az ajtóhoz rohant és habozás nélkül ráfordította a kulcsot.

Hallotta, midőn a kilincset megnyomta, s halkkal suttogta: „Nyiss ajtót amor mio!” (szerelmem). Egy pillanatig várt, aztán távozott, megint visszajött s még egyszer megnyomta a kilincset, azután valamit dörögve elment gyors léptekkel.

Midőn léptei elhangzottak, Alice szivverése megállt és az imént átélt izgalom után hirtelen bágyadtság vett rajta erőt. Hamar levetközött, lefeküdt és elfujta a gyertyát.

— Néhány hét múlva utánad jövök és fölkereslek. Higyjél és bizzál bennem, és szeress mindig! Alice csak rövid, de erélyes, határozott „Igen”-nel felelt.

Most kijöttek a többiek is, a vonat berobogott, a kalauzok fölrántották a kocsik ajtait, általános zürzavar, kábító láрма támadt. — „Beszállni! beszállni!” — hangzott egyre, Szerra fölsegítette Alicet a szakaszba és a környezetről megfélekedve megcsókolta őt. Ágotának épen még ideje volt meghökkeni, a kalauz becsapta az ajtót, a vonat tova robogott.

Alice mozdulatlanul, szinte bémultan ült egy sarokban, maga elé merengve. Orcaín finom pir játszott és vonásain bizonyos titokteljes kifejezés terült el, mintha hangokat hallana, melyek csak neki szólnak, mintha egy rejtelmes világba tekintene, melyet a mások szemei nem láthatnak.

(Folytatása következik.)

A HET TÜKRE.

— Csevegés. —

Hol volt, hol nem volt, az bizonyos csak, hogy volt, volt egyszer egy császár, a kinek nagyon rossz tanácsosai voltak,

a kikre a fiatal császár hallgatott, s a kik viszályt hintettek a fiatal császár és országa közé. Az elhítték magukélt és vérrózsákat termelt, a melyeket olyan szépen lehetett koszoruba fonní és rátenni a szabadság sírkövére! A sírkő mellé fejfül egy pár akasztófát is leszúrtak! Az kell a rebelleseknek. — Aztán megindult a jóakaratu tanácsosok gúnyolódó kedve: Ennek a népnek nagyon érzékeny a szíve, az önézete, letiportuk őket (az igaz, hogy nem magunk), megfosztottuk őket jogaiktól; — most, hogy mocczanni sem mer-

nek, köpjünk az arcukba, vágjuk nyakon őket! Tudták a tanácsosok, hogy ez jobban fáj, mint száz halál. — Így született meg azon a helyen, melyet a szabadságától megfosztott nép legtöbb vérrel áztatott, Budán, a Szent-György-téren a Hentziszobor. — Régen történt ez, olyan régen, hogy egészen jogosult a bevezető pár sor: hol volt, hol nem volt.

És azóta áll ez a csúcsives-stylú alkotmány, melynek már az anyaga is mutatja, hogy nem örök időkre volt hivatva. És azóta botránykő volt a magyarok szemében, a mely már vért is kivánt! Történetéhez a mai napig csak botrányok, sőt bomba is fűződik. De ma, — ma már más is!

Nem ártott az a szobor (vagy mi) ott. Szálka volt az a szemünkben, mindig arra figyelmeztetett, hogy még nem értünk el mindent, még van, a mi után törekedjünk, nehogy annak emléke még soká megsejtségtelenítse a történelmi nevezetességű Szent-György-terünket, ki a szabadságukért küzdő honvédeket kartácstűzzel fogadta.

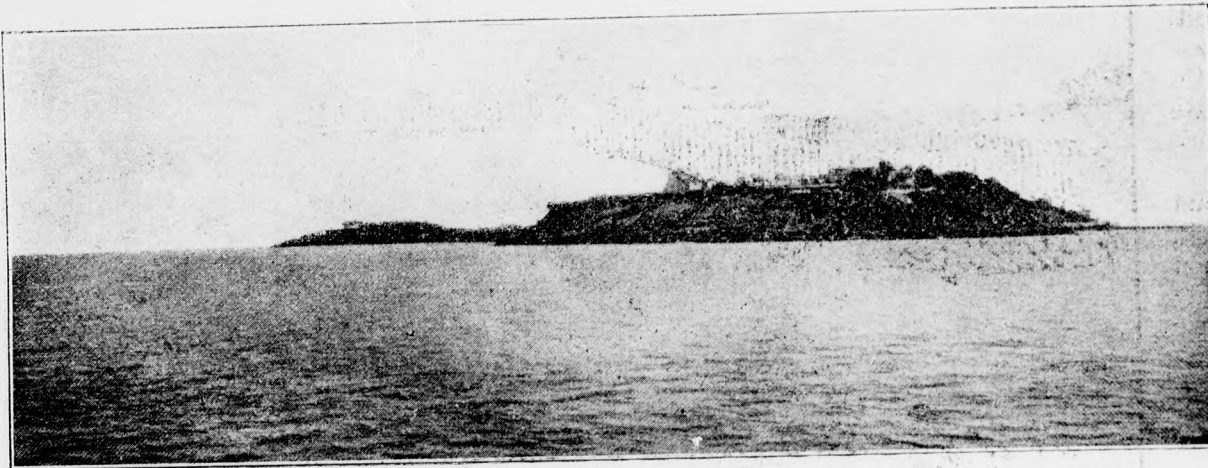
Micsoda expiatiója a hosszú sérelemnek! Ő Felsége, a magyar király, azt akarja, hogy annak szobra jöjjön e helyre, ki a legszentebb volt a magyar népnek: Erzsébet királyné.

Ujjong a szívünk is e hír hallatára, s ahogy kerülté eddig a magyar e helyet, ezután bucsujárhelyünk lesz. Oh, ez a hely ezután kétszeresen drága lesz előttünk, mert innen törölte el a rajtunk esett foltot a királyi kéz, s mert a nemzet szeretett alakjának itt leszen emléke! Az a szobor kétszer olyan értékes lesz!

Igazán végzete volt a mi jó királynénknak, hogy velünk jót tegyen; életében mennyit tett értünk, csak az Isten a megmondhatója, s most, hogy a halál lezarta már jóságos szemét, keze még a sírból is kinyul, hogy letöröljön szeretett nemzetéről egy oly foltot, melyet életében nem tudott már letörölni.

Bizonyval az ő jóságos szelleme adta a gondolatot ő Felségének!

* * *

AZ ÖRDÖGSZIGET ES KIRÁLYSZIGET.

Igen, most vége mindennek! Holnap reggel elutazik, és ő megtagadta Szerrától az alkalmat, hogy elbucsuzzék tőle, a mire őt kérte és a mibe ő hallgatva bár beleegyezett. Fölkeresi őt még valaha? Alszégyen által mindent szétrombolt, talán örökre! Heves fájdalom marcangolta lelkét.

A levegő tikkasztón meleg és fülledt volt, igazi délszaki éj, egy lehelet sem enyhítette a nyomasztó hőséget, a levegő annyira el volt telve virágillattal, hogy szinte elkábította. Alice mozdulatlanul feküdt ágyában, egyik karját a feje alá téve, a csillagos égre mereszté szemeit, melynek ragyogó, villogó darabját a nyitott erkélyajtón át láthatta. Egyszerre árnyék siklott el a loggia fehér oszlopain, s a nyitott ajtóban sötét alak jelent meg. Látomány volt-e melyet tulfeszült képzelete előidézett vagy...

A következő reggel, mint rendszeren a korai indulásoknál, élénk mozgalom s némi zür-zavar is uralkodott, Alice szokása ellenére nem készült el annak idejében, és végre Ágota segített neki a csomagolásnál; annyi ideje sem volt, hogy megreggelizen.

Eppen az utolsó pillanatban érkeztek a pályaudvarba, Rikárd és Ágota sietett jegyett váltani és a podgyászt föladni. Az angol hölgyek megjelentek csókkal és virággal, de Alicenak mégis sikerült egy pillanatra kiosonni a perronra, és Szerra felhasználta az alkalmat, hogy ezeket sughassa neki:

A német császár elzarándokolt a Keletre, hogy meglátogassa azokat a helyeket, melyeket a keresztény világnézet szentnek tart. A szultán, őszinte barátja a német császárnak, igazi örömeinek kifejezésére egy nagy területet ajándékozott neki a szent földön. A protestáns német császár vallási türelmességének fényes tanujelét adta ekkor abban, hogy azt a földet, mely leginkább mégis csak a katolikusoknak szent: odaajándékozta a németországi katolikusoknak.

Szép példa ez, és nem ártana, ha némely kicsiny emberek a nagyok példáján tanulnának úgy innen, mint túlra; oh, én lehetek azért jó katolikus, ha nem gúnyolom másnak a vallását és viszont! Csak hogy ez manap már nem igen járja. Ma már divattá lett valakit a vallása miatt állítani a pellengérré. Példát hozzak fel? Tekintsünk a szomszédba, vagy egy kicsit odébb. Elbámul az ember, ha elgondolja, hogy azok, a kik arra vannak hivatva, hogy ne csak Európa, de az egész világ vezérlő lelkei legyenek, a francziák, a felyvilágosultság útján megbotlanak egy otromba göröngyben, az antiszemizmusból és a jogért és igazságért kifejtett óriási küzdelmet megüzetett hajszának minősít k.

Ecce sacerdos magnus!

25 éve ül az érseki székből már dr. Samassa József; egy negyedszázada már, hogy érseki kerületét kormányozza éppolyan bölcseséggel, amily igazságosan. Azok az ünnepek, melyekkel nemcsak kerületének hívei, de valláskülönbség nélkül minden polgára kitüntették szép jubileuma alkalmával, legjobban illusztrálják áldásos működését. Huszonöt év akkor is hosszú idő, ha gondtalanul él az ember napról-napra, de ha van, ki ezt az időt örökös emésztő munkában töltötte, dr. Samassa József az! — Oh, az infula nehéz, a pásztorbot, a gyűrű súlyos terheket ró a főlshentelre, egész kerületének lelki üdve a tárgya gondjainak, s a pap nem utmutató, mely megmutatja a helyes irányt, de maga egy lépést sem tesz feléje, hanem kalauz, mely azon a rögs uton elöttünk jár, a melyen haladniunk kell! Dr. Samassa József érsek iránti szeretetét a kormányzása alá tartozó klérus egy aranyérem verésével tüntette ki, s emlékiratot nyújtott át neki.

Dr. X.

KÉPEINKHEZ.

A Dreyfus-ügyhöz. Az egész világ lázas kíváncsisággal lesi, hogy minő ítéletet hoz a franczia semmitőszék a szerencsétlen Dreyfus ügyében. Megmenekül-e szigorú fogságából, az ugynevezett „Ördög-szigetről”, vagy pedig ott tölti el sanyaru életét a borzalmas helyen? — az még most titok. A napilapok kellő részletességgel közlik a rendkívül érdekes hazaárulási bűnpör minden legkisebb mozzanatát, hogy kielégítsék a hirsomjas közönséget, mely vágyva várja az újabb fordulatokat. Az ügy most tudvalevőleg a semmitőszék előtt van, a melynek tagjai távol minden befolyástól és pártszempontoktól, egyedül az igazságot akarják kideríteni. Ez alkalomból kihallgatják a Dreyfus-ügy keletkezése óta létezett öt hadügyminisztert, valamint a most szintén katonai fogházban ülő Picquart ezredest, a kinek leleplezése volt a tulajdonképeni indító oka annak a nagy átalakulásnak, a melyen a franczia nép az utóbbi napokban keresztül ment. Időszerűnek tartjuk tehát úgy a legfőbb ítélőszék tagjainak az arczképét, mint a fentemlített katonai személyeket is bemutatni.

ÉRTESITŐ.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter köszönetét nyilvánította: *Károlyi Tibor* és *Mihály grófoknak*, a kik Pusztán-Nagyuton és Tarnóca pusztán 7000 forint költséggel iskolaépületet állítottak és kézügyesítő tanműhelyt berendeztek; *bárá Tráutenberg Frigyesné* szül. *gróf Almásy Emmi uróné*nek, a ki Moór községhez tartozó Árki pusztán saját költségén iskolát állított és tartótt. *Kinevezte: Cseh Lajos, Czirmay József, Bajka Mihály és Ambrus Róza* okl. tanítókat ill. tanítónőt az alsó-csernátóni áll. el. nép.-hoz r. tanítókká, ill. tanítónővé; *Tatuleszk Izidor* képesítő vizsgálatot tett tanítót a *bajcsói* áll. el. népisk.-hoz r. tanítónővé; *Soltész János* okl. tanítót a *prikopai* áll. el. népisk.-hoz r. tanítónővé.

Áthelyezte: *Jankovich Miklós* királyházi áll. el. isk. tanítót az ungvári áll. el. isk.-hoz jelen minőségében; *Erdei György* áll. el. isk. tanítót a királyházi áll. el. isk.-hoz jelen minőségében; *Simonkay Erzsébet* munkácsi áll. el. isk. tanítónőt a gyöngyösi áll. elemi isk. hoz jelen minőségében; *Valcz Jenő* erzsébetfalvi áll. el. isk. tanítót a miskolci államvasuttelepi áll. el. iskolához; *Ketney Anna* kapnikbányai és *Janky Roxán* ercsényei áll. el. isk. tanítónőket kölcsönösen; *Wendler József* kelecseny-oblyaszki áll. el. isk. vándortanítót a répás-hutai áll. el. isk. jelen minőségében. Végleg megerősítette: *Dékány Mihály* csáktornyai állami tanítóképző-intézeti segédtanárt, jelen minőségében.

VEGYESEK.

A jövő hét naptára:

Nap	November	Kath és prot. napt.	Görög-Orosz napt.
14	Hétfő	Jukund pk.	2. Aczindin
15	Kedd	Lipót hv.	3. Aczepszimás
16	Szerda	Ottmár ap.	4. N.-Joannicz
17	Csütörtök	Csüdt. Gerg.	5. Gaiaktion
18	Péntek	Odo ap. †	6. Pál pk.
19	Szombat	Erzsébet assz.	7. Hieron és társ.
20	Vasárnap	B 25 V. Bód.	8. D 24 Mihályn.

Levélközbesítés elektromos uton. Svájcban legújabbban nagyon elmés módon igyekeznek segítségül jönni a levélhordóknak, hogy ne keeljen nekik az emeletekre járni és a levelet a címzett mégis gyorsan kézhez kapja. Ezt a célzt egy elektromos készülékkel érik el. A kapu mellett van egy fiókokra osztott szekrény, melynek minden fiókjá külön mozgatható. Ha a fiókba, melyen a lakó neve olvasható, levelet hoznak, ennek a sulya bezárja a szekrényvel összefüggésben elhelyezett villamos battersát, áram indul meg, mely felet a lakásban csengett, egyszersind a fiókot felhuzza a címzett lakásához. Itt, ha a levelet kiveszik az áram megszűnik és a fiók visszasüllyed a szekrénybe. A készülék ez ideig mindenütt közmelegedésre működik.

A csóközőn. Az amerikai katonák valóságos föllázadnak az ellen a hatalmas csókaradat ellen, a melylyel az amerikai hölgyek fogadják őket. Alig szállnak ki a hajókból, nagy tömeg rohanja meg őket, csupa hölgy. Valóságos harez fejlődik ki, a szegény katonák kézzel-lábbal tiltakoznak, mert sok kellemetlen csókolózó is van a tömegben. A hetvenegyedik gyalogezred egy katonáját, a mikor Pattersonba érkezett, százhatszázötven esókölték meg, nem is számítva azokat a csókókat, kézzel-nyelvel, ölelésekkel, a melyeket barátaitól kapott. A szegény ördög, írják az amerikai újságok, a végén már alig vonszolta már magát. Ha az ember elgondolja, hogy minden bakfulevél ezer esókkal végződik...

Pestis-babonák. A járványok legborzasztóbbika és legrégibbe a pestis s így természetes, hogy ezt vette leginkább körül a babonás történelem. Az 1415-iki nagy járvány alatt a legbolondabb babonák járták, melyek szerint a pestisfékelyekre tett élő varangyok fölszivják a betegséget. Ugyanezt a képességet tulajdonították a XVII-ik században a dohányleveleknek. Firenzében sokáig mindenféle gyöngye dozisban vett mérgekkel akarták a betegséget eltüntetni, míg Franciaországban ugyanez a füstölt hering-szagot vallotta a néphit gyógyszerként. Általában elterjedt szokás volt pestis-járványok idején kabbalisztikus jegyeket aggatni a házajtók elé, vagy kövekbe faragva amulettként a mellen hordozni. A smaragdok, kőkőresingyökérnek juhgyapjunak és fohagymának különös pestis-üző erőt tulajdonítottak.

Az elv. Téli kabát vevésre jön be egy ruhásboltba egy vásárló. Kérdezi a boltost:

— Hogy ez a kabát?

— Igen tisztelt uram — mond a kereskedő — énnekem üzleti elveim vannak. Én mondhatnám, hogy ez a kabát 65 forint, mondhatnám azt is, hogy 54 forint, de én azt önnek oda adom 28 fitért.

Megszólal a vevő.

— Nekeim is elveim vannak. Én is mondhatnám, hogy ez a kabát megér egy forintot, megér két forintot, megér három forintot, de tudja mit, adok érte 8 forintot, mert nekem elveim vannak.

A szőlő utóérése. A Hegyalján már régóta elterjedt azon gyakorlat, hogy a szőlőt csak olyan időben kezdik szedni, mikor már másfelé régen el is felejtették a szüretet s azt állítják, hogy akkor a szőlő sokkal édesebb. Most egy német kertészeti újságban egy szőlőtermelő a szőlőfürtökön tett több évi ide vonatkozó megfigyeléseit közli s azt mondja, hogy egy csomó trollingi szőlőfürtöt éveken át szellős, fedett helyre szokott szüret után felakasztgatni. Midőn szüret után négy hét múlva az ezekből

nyert mustot mustmérével megmérte, azt tapasztalta, hogy minősége a szüreti mustéhoz képest jelentékenyen javult. Rizling-fürtökkel is tett hasonló kísérletet és ezeknél még feltűnőbb változás mutatkozott.

Sóbánya a tenger helyén. A Caspi-tenger egyik öble: a Kurabugasi-öböl, majdnem teljesen el van szigetelve a tengertől, a mi azt okozza, hogy a pusztaságok forró napja a rendkívül nagy sótartalommal bíró vizet majdnem teljesen elpárologtatja. Az orosz miniszterium most bizottságot küldött ki annak a kérdésnek a tanulmányozására, hogy miként lehetne az öblöt teljesen elzárni a tengertől, a mikor a víz teljes elpárologása után egy nagy sóterület maradna hátra, a mely több millió értéket képviselne, míg így az öblöt nem lehet használni semmire.

Sztrájkoló orvosok. Különös sztrájk van jelenleg Páviában. Sztrájkolnak az odaváló kórház orvosai. A kórház igazgatósága ugyanis az utóbbi időben oly rendeleteket bocsátott ki, a melyektől az orvosok sértve érezték magukat és kijelentették, hogy ha a rendeletet vissza nem vonják, beszüntetik a gyógyítást. Minthogy a kórház igazgatósága a kitűzött huszonnégy órán belül nem vonta vissza a sérelmes rendeletet, az orvosok beváltak szavukat és most a páviai kórházban a betegek orvosok nélkül utaznak — ki a másvilágra, ki pedig a gyógyulás felé.

Ártalmas-e a cigaretta? Kétségtelen, hogy a cigaretta tulságos élvezése mindazoknál, kiknek nincs egészséges, szívós tüdejük, káros hatású; de kétségtelen az is, hogy tévedés a rossz következtetéseket a cigaretta-papírosra és nem egyedül a dohányra fogni. Egy kis számítás mindenkit meggyőzhet erről. Föltéve, hogy egy dohányos naponta 25 darab cigarettát szí el, a mi átlagos számnak már elég tekintélyes akkor is csak körülbelül 0.8 gramm papírost fogyaszt el, melynek hamuja körülbelül 0.06927 grammot nyom. Hozzá még a hamu alkotórészeiből, úgy mint a vasból, mészből, rézből, ólomból, ultramarinból és szilíciumból a 8 százalékos hamut adó 0.8 gram papírosra az ártalmasabbakból, jelesen a rézből és ólomokszidból csak 0.000128 grammnyi jut. Így hát ha a káros hatású produmoktumok mind a tüdőbe jutnak is — a mi különben sohasem esik meg — a dohányos 25 év alatt is csak 1 gramot szí belőlük magába. Az idegeknek cigarettával való kellemes izgatósa tehát, addig, a míg dohány fogyasztása mértékletes, tekintve a cigarettapapírosnak majdnem semleges voltát, egészen és teljesen ártalmatlan dolog.

Khina japáni világitásban. Egy japáni ujság, a „Tsiji Simpo“ azt igyekszik bizonyítani, hogy Khina felosztása elkerülhetetlen s csakis a japániak képesek egy oly nép fölött uralkodni, mint a khinaiak. Khinában 123 dynasztia uralkodott s daczára a sok véres háborúnak s Közép-Ázsia nomád népei gyakori kitérésének, az ország mitsem változtatott elavult szokásain. Ez okozza Kina pusztulását, melyet nem megakadályozni: ez a történelem és a természet törvénye.

Háromezer szó perczenkint. Az amerikai hadijelzőszolgálat főnöke, Greely tábornok, azt telegrafálta, hogy két tisztviselője új rendszert talált föl, a mely szerint perczenkint háromezer szót lehet kábelen telegrafálni. Nem áll módunkban ezt a hirt bővebben tárgyalni, de ha igaz, úgy szédületes perspektíva nyílik és akkor igazán el lehet mondani: Nincs több távolság!

A 44-ik számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

*Hervad már ligetünk, diszei hullanak,
Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.*

Helyesen megfejtették:

Harajda Jánosné, Vlasits Nándorné, Molnár Karolin, Incze Mártna, Lázár Pálné, Kerekes nővérek, Pap József, Matus Margit, Zoór Erzsike, Jablonszky Jolántha, Sztankóné Kádár Jolán, Urbán Erzsike, Gróz Sándor, Pollák Anna, Paulenda Jánosné, Pecha Teréz, Bartus Éva, Bene Mariska, **Zavaczk József**, Bene Margitka, Kenézi László, Uncsicskó Gizella, Ludrovsky Margit, Hauser Janka, Varjufalvi Varju Ottilia, Hoffmann Emil, Bóna Gergelyné, Rupprich Melánia, Zsákovits Erzsike, Katona Elek, Vastagh Istváné szül. Varsich Éva, Mészáros Szalay Terézia, Friedmann Flóra, Klein Erzsike, Unatyinszky Leona, Jónás Karolin, **Mérey szü. Szecsányi Irma**, Tarkó János, Ritter Mariska, Gábril Vilma, Nagy Sándor.

A megejtett sorshuzásnál **Mérey szü. Szecsányi Irma** urnő és **Zavaczk József** ur nevét huzzuk ki, kiknek egy-egy diszes emlékkönyvet küldött kiadóhivata'unk.

VERS-TALÁNY.

— Zoór Erzsikétől. —

Öt betüből álló, kéttagu szó vagyok,
Ismernek közéről kicsinyek és nagyok:
Föltalálhatsz engem minden háztartásban,
Akár szegény, akár gazdag házban.
Az első szótagom nem jelenthet semmit;
De a másikkól egy betűt hozzá lehet venni,
Láthatsz a juhnyáj közt sok ilyen állatot.
Cseppet se ártalmas, ne vigy veled botot.
Második szótagom nem sok szépet jelent,
Meghozza rendesen az ősz és kikelet.
Vedd csak ismét két szótagom össze,
Hogyha akarsz, tehetsz mindenfélét bele;
Ártalmatlan jószág, mégis félnek tőlem:
Leginkább a szerelmes, fiatal legények.

TRÉFÁS KÉRDÉS.

Weinberger Armintól.

„Egy hétéves gyermek meghalt, melynek csak egyszer volt születésének évforduló napja.“

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

(x) **A Budapesti takarékpénztár r. t.** (Budapest korona-herceg u. 11.) az **osztálysorsjátékra** vonatkozó jelen számunkban foglalt hirdetést ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe. A vidéken lakók kényelmére és a megrendelés könnyű eszközölhetése végett mai számunk vidéki kiadásához a nevezett takarékpénztár cégnyomásával ellátott postautulvány van mellékelve, mely mielőbb kitöltendő és feladandó, miután az első huzást már november hó 17-én tartják meg a fővárosi vígadó termében a magas m. kir. kormány felügyelete alatt.

(x) **Akar ön szép lenni?** Czerny keleti rózsateje fölséges tulajdonságai folytán a kozmetikai szerek között előkelő helyet foglal el. Hölgyeknek nem szabadna elmulasztani ezzel a szerrel próbát tenni. Az Anton J. Czerny-féle jőnevű cég Bécsben (XVIII. Karl Ludvigstrasse 6. raktár I. Wallfischgasse 5), a mely egyébiránt már arany- és ezüst érmekkel, ugy nemkülönben az idén Londonban és Párisban a nagy éremmel, diszklevéllel és érdemkereszttel is kitüntettetett, a szép olvasó hölgyeknek (avagy a szépnek lenni akaróknak) ezzel a készítménnyel a legkitűnőbb ifjúsági és szépség elixirt nyujta. Ezt illető prospektusokat a cég kívánatra bárkinek ingyen és díjmentesen küld.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

N. G. Egy és ugyanaz. — **I. St. J.** Az egyiket besoroztuk. — **H.** Hogy mikor ejthetjük sorát, azt nem izenhetjük meg azért sem, mert az sok-sok előre nem látható körülménytől függ. Ennyit a rég beküldöttre. Az újabbnál már jobb verset is olvastunk öntől. — **P. S.** Önnek is az első része szól. — **K. L.** Hálás térre lépett. — **E. S. Jók.** — **H. H. E.** Magánlevél ment, de nem tekeres alakban, ez kritika is. — **B. L.** Sorát ejtjük. — **T. J. Jók.** — **R. M.** Megint elkészt; minden alkalmi pl. ünnep stb. cikkeknek, két héttel előbb itt kell már lenni, hogy a nyomdába adhassuk, különben nem kerülhet a lapba. Mármost a november 2-ára szánt közlemény okt. 31-én kerül hozzánk! **O. Z.** Szívben elhervadék. Tudom mit akar, de nem jól fejezte ki! Kerülje az imperfektumot az igéknél, az nem magyaros. Csinos versecske, megérdemli, hogy fésülgessen rajta. — **Puky Mihlóné** urnőnek. Elég, ha a levelet Bpestre czimezi. Közlebbi cím szükségtelen, mert a postán hivatalból nyilvántartják a lapok címzeit. — **Sz. Cz.** Köszönjük. — **Cs. A.** Legyen szerencsénk, majd akkor szóban gyakorlunk kritikát, ad auras amicas, no nem lesz oly borzasztó. — **Gyöngyvirág.** 1. „Igazán örülök, hogy jól érezte magát nálunk“ vagy ehhez hasonló (az különben szokatlan, amit az a fiatal ember tett.) 2. Nem Legfeljebb akkor, ha ismeretségük már régebb keletű. — Több kéziratról a jövő számban.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGÓ SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából, Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. szám.